ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူလမ်းညွှန်

PARALEGAL DIRECTORY

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ထုတ်ဝေသူ	-	ဦးထွန်းမြိုင်ဝင်း (၀၂၂၅၉) ညီမျှခြင်းမြန်မာ အမှတ်(၃၃၄/၃၄၄) ဒုတိယထပ်၊ ပုဂံအိမ်ရာ၊ လမ်းမတော်(၁)လမ်း၊ လမ်းမတော်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ပုံနှိပ်တိုက်	-	ဦးစိုင်းဆုမြတ်(၀၁၂၂၀) အမှတ်(၃၀ ဂျီ - အေ) ၂ ရပ်ကွက်၊ သာယာကုန်းလမ်း၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
မျက်နှာဖုံးကာတွန်း	-	ဟန်လေး
အတွင်းကာတွန်း	-	ဗိုလ်သံ
စာအုပ်အပြင်ဆင်	-	mmmlwin
အုပ်ရေ	-	၁၅၀၀၀

Right For All

This project is co-funded by the European Union

Equality Myanmar

ဖွံ့ဖြိုးရေးမဏ္ဍိုင်အဖွဲ့
Local Resource Centre

DCA NCA
actalliance
MYANMAR JOINT COUNTRY PROGRAMME

မာတိကာ

၁။ အခန်း (၁) ဥပဒေအထောက်အကူပေးတယ်ဆိုတာ ဘာလဲ။ ၈

၂။ အခန်း (၂) ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့ သူတွေက ဘယ်သူတွေလဲ။ ၉

၃။ အခန်း (၃) ဘယ်သူတွေကို ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေဟု အသိအမှတ်ပြုကြသလဲ။ ၁၀

(၃.၁) ရှေ့နေမဟုတ်တဲ့ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးသူ (Paralegals) အဖြစ် ဘယ်သူ ၁၁

တွေက "ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးဥပဒေ" အရ လျှောက်ထားနိုင်သလဲ။ ၁၁

၄။ အခန်း (၄) ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍက ဘာလဲ။ ၁၃

၅။ အခန်း (၅) ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများ၏ စောင့်ထိန်းရမယ့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ၊ ၁၅
တာဝန်များနှင့် စည်းကမ်းများက ဘာတွေလဲ။

၆။ အခန်း (၆) ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတစ်ဦးမှာ ရှိရမယ့် အရည်အချင်းတွေက ဘာတွေလဲ။ ၁၈

၆.၁ ချိတ်ဆက်၊ ပြောဆို၊ ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အရည်အချင်း (Communication Skill) ၁၉

၆.၂ စေ့စပ်ဆော်ဩခြင်းနှင့် တိုက်တွန်းအရေးဆိုခြင်း အရည်အချင်း (Advocacy and Facilitation Skill) ၁၉

၆.၃ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း အရည်အချင်း (Documentation Skill) ၂၀

၆.၄ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ကြားဝင်ဖျန်ဖြေပေးသည့် အရည်အချင်း (Negotiation and Mediation Skill) ၂၁

၆.၅ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း (Referral Skill) ၂၂

၇။ အခန်း (၇) ဥပဒေအထောက်အကူပေးနေစဉ်တွင် သတိပြုရှောင်ကြဉ်ရမည့် အချက်များ ၂၃

၈။ အခန်း (၈) ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် ဘယ်လိုအကြောင်းအရာတွေ (ဥပဒေတွေ) ကို အဓိက ထား လေ့လာသင့်သလဲ။ ၂၅

၈.၁ တရားရုံးအဆင့်ဆင့် ၂၅

၈.၂ ဥပဒေအမျိုးမျိုး ၂၆

၈.၃ ပြစ်မှုသဘောသဘာဝ ၂၇

၈.၄ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးမှ ကောက်နုတ်ချက် ၂၈

၈.၅ ရာဇဝတ်မှုများကို တိုင်တန်းခြင်း ၂၈

၈.၆ ရဲစခန်းတွင် ပထမသတင်းပေးတိုင်တန်းချက် (First Information Report (F.I.R)) ၂၉

၈.၇ တရားရုံးတွင် ဦးတိုက်လျှောက်ထား တိုင်တန်းခြင်း (Direct Complaint) ၂၉

၈.၈ တရားခံကို ချုပ်နှောင်ခြင်း ၃၀

၈.၉ စွပ်စွဲခံရသူရဲ့ ဥပဒေအခွင့်အရေးများ ၃၀

၈.၁၀ ရှေ့နေနှင့် ထုချေခွင့် ၃၃

၈.၁၁ စီရင်ထုံး ၃၃

၉။ အခန်း (၉) ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေ လေ့လာထားရမယ့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ လျှောက်ထားမှုနမူနာပုံစံများ ၃၄

၁၀။ အခန်း (၁၀) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများ အကြောင်း သိရှိဆက်သွယ်နိုင်ရန် အချက်အလက်များ ၅၃

အမှာစကား

လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ဥပဒေဆိုတာ ခွဲခြားမရအောင် ဆက်စပ်နေတဲ့ အကြောင်းအရာနှစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုကိုရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရတဲ့အခါ တရားဥပဒေရဲ့အကူအညီကို ရရှိခွင့်ရမယ်လို့ ဆိုထားသလို တရားဥပဒေရဲ့အကူအညီကို ရရှိခွင့်ဟာ လူ့အခွင့်အရေးတရပ်ဖြစ်တယ်လို့ ရေးသားထားကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူများအနေနဲ့ တရားဥပဒေ အကူအညီနဲ့ မှန်ကန်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ရယူနိုင်ဖို့အောင် ကြိုးပမ်းဖို့အတွက် မိမိတို့အနေနဲ့ အမြဲတိုက်တွန်း နိုးဆော်ခဲ့ပါတယ်။

တရားဥပဒေရဲ့အကူအညီကို ရယူရာမှာလဲ ဘက်မလိုက်၊ မျှတ၊ ထက်မြက်တဲ့ တရားရေးမဏ္ဍိုင်တွေ ရှိရမယ်။ လူသားအားလုံး တရားဥပဒေရဲ့ရှေ့မှောက်မှာ ကျောသားရင်သားမခွဲခြားဘဲ တန်းတူခံစားခွင့်ရှိရမှာက အခွင့်အရေးတရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ တရားရင်ဆိုင်ရာမှာလဲ တရားရေး ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးတွေဖြစ်တဲ့ လူအများကြားနာတဲ့တရားရုံးမှာ စီရင်ခံပိုင်ခွင့်၊ သက်သေခေါ်ပိုင်ခွင့်၊ ရှေ့နေအပါအဝင် ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပေးရေးလုပ်ငန်းတွေကို လွယ်လွယ်ကူကူရရှိပိုင်ခွင့်တို့ကို ရရှိခံစားရ ပါမယ်။

အခုဒီစာအုပ်မှာဆိုရင် ဥပဒေရှေ့မှောက်မှာ ရောက်ရှိနေတဲ့သူတွေအတွက် အသုံးဝင်နိုင်မယ့် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေအကြောင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံရေးသားထားပါတယ်။ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေဆိုတာ ဘယ်သူတွေလဲ။ သူတို့ရဲ့အခန်းကဏ္ဍနဲ့ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိတဲ့တာဝန်တွေက ဘာတွေကိုလဲ ရှင်းပြထားပါတယ်။ ဥပဒေနဲ့ပါဝင်ပတ်သက်နေသူတွေကို အထောက်အကူပေးဖို့ တာဝန်ရှိတဲ့ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေအနေနဲ့ ဥပဒေနဲ့အညီ လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက် နိုင်ဖို့အချက်တွေကို ဒီစာအုပ်ထဲမှာ ရှင်းပြထားပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ တွေကို ကာကွယ်ပေးနေတဲ့ အကြောင်းအရာတွေလဲ ပါရှိပါတယ်။ ဒါတင်မကဘဲ တကယ်လို့များ လူတဦးတယောက်အနေနဲ့ ဥပဒေ အထောက်အကူပေးသူတွေနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီး အကူအညီတောင်းချင်ရင် တောင်းနိုင်မယ့် လိပ်စာများကိုလဲ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါတယ်။

ဥပဒေဆိုတာ နိုင်ငံသားတွေကို ဖိနှိပ်ဖို့မဟုတ်ဘူး။ နိုင်ငံသားအားလုံးကို ကာကွယ်ပေးဖို့ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အတိုင်းဖြစ်ဖို့ နိုင်ငံသားတိုင်းဟာ ဥပဒေတွေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို တီးမိခေါက်မိဖို့ လိုအပ်ပါ

တယ်။ "မအအောင် သမိုင်းသင်ရမယ်" လို့ သမိုင်းပညာရှင်တဦးက ပြောကြားခဲ့သလို လူတိုင်းဟာ ကိုယ့်အခွင့်အရေး ကို ကာကွယ်နိုင်ဖို့နဲ့ တရားမျှတမှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ဖို့ ဥပဒေကို သိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

ဒီစာအုပ်က ဒီလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ဖြစ်လာအောင် ပြင်ဆင်ရေးသားပေးတဲ့ တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ ဦးကျော်သိန်း Myanmar Environmental Legal Services (MELS) ကို အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ဂုဏ်ပြုအပ်ပါတယ်။ စာအုပ်ထွက်လာဖို့အတွက် အဖက်ဖက်က ဝိုင်းဝန်းတာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ကြတဲ့ ညီမျှခြင်း-မြန်မာဝန်ထမ်းများ အထူးသဖြင့် ဦးထွန်းမြိုင်ဝင်း၊ မမေဖူးပွင့်အောင်၊ မထုမိုင်၊ ကိုမောင်မောင်မြင့်လွင်နဲ့ ကာတွန်းဆရာ ကိုဟန်လေး၊ ဗိုလ်သံ တို့ကို အထူးမှတ်တမ်းတင် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ငွေကြေးအရ ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂကိုလဲ ကျေးဇူး ဥပကာရ တင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလို ပါတယ်။

အောင်မျိုးမင်း

အမှုဆောင် ဒါရိုက်တာ

ညီမျှခြင်း မြန်မာ

အောက်တိုဘာလ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

ကျေးဇူးတင်လွှာ

စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ပေးပါသော ဥရောပသမဂ္ဂအား အထူးကျေးဇူး တင်ရှိကြောင်း ရှေးဦးစွာ မှတ်တမ်းတင်ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်ပါ ဥပဒေအထောက်အကူပြုရုံး များ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူများ၏ ဆက်သွယ် ရမည့်လိပ်စာ၊ သတင်းအချက် အလက်များကို အသုံးပြုခွင့်ပေးသည့် Namati, Legal Clinic Myanmar, Colors Rainbow, Yangon Justice Center နှင့် အားလုံးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးစီမံကိန်း၏ ဒေသဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးမှူးများ၊ အရာရှိများ အားလုံးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းပြောကြား လိုပါသည်။ ညီမျှခြင်းမြန်မာမှ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ ဆရာဦးအောင်မျိုးမင်းနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းနည်းပြဆရာမ ဒေါ်တိုးတိုးမြင့်နှင့် တကွ အဖက်ဖက်မှ အကြံပြုကူညီပေးကြသော တစ်ဦးတစ်ယောက်စီ တိုင်းကိုလည်း အထူးကျေးဇူး တင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

အခန်း (၁)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးတယ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးတယ်ဆိုတာ ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်းခံရတဲ့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ အထူးပြုစုစောင့်ရှောက်မှုလိုအပ်နေသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ခုခံအားကျဆင်းမှုရောဂါ၊ သို့မဟုတ် အခြားကူးစက်မြန်ရောဂါ ခံစားနေရသူများ၊ နိုင်ငံမဲ့များ၊ နိုင်ငံရေး ခိုလှုံခွင့်တောင်းခံသူများ၊ နိုင်ငံခြားသားများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများ၊ ဒုက္ခသည်များ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခံရခြင်းကြောင့် နစ်နာသူများနဲ့ ထူးခြားသည့် အကြောင်းအရာ တစ်ခု ခုကြောင့် အကူအညီတောင်းခံလာတဲ့ ပြစ်မှုနှင့်ဆိုင်သော သက်သေများအား ဥပဒေနှင့်အညီ ရှေ့နေ ငှါးပေးခြင်း၊ ဥပဒေအသိပညာပေးခြင်း၊ အကြံပေးခြင်း၊ အကူအညီပေးခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက် ပေးခြင်းတို့ကို ဆိုလိုတာဖြစ်တယ်လို့ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးဥပဒေမှာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထား ပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် အခြေခံလူတန်းစားများ ကြုံတွေ့ရတဲ့ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေကို လွယ်ကူစွာ ပြေလည်နိုင်ဖို့ ကူညီတာကို ဥပဒေအထောက်အကူပေးတယ်လို့ ခေါ်ဆိုနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိမိရှေ့မှာ ရုတ်တရက် မကျန်းမမာဖြစ်သူကို ရှေးဦးသူနာပြုစုသလိုပဲ မိမိပတ်ဝန်းကျင်မှာ ပြဿနာရင်ဆိုင်နေရသူကို ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ ကူညီပေးတာကို ဥပဒေအထောက်အကူပေးတယ်လို့ ခေါ်ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဥပဒေဗဟုသုတရှိသူ ဘယ်သူမဆို ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိပါတယ်။

အခန်း (၂)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့ သူက ဘယ်သူတွေလဲ။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့သူတွေဟာ “ဥပဒေ အထောက်အကူပေးတဲ့ ရှေ့နေနှင့် ရှေ့နေမဟုတ်တဲ့ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ” တွေဖြစ်တယ်။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့၊ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက် အကူပေးရေးအဖွဲ့၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ် ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့၊ ခရိုင်ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့နှင့် မြို့နယ်ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့ အသီး သီးတွင် ဆောင်ရွက်သောရှေ့နေ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့က တာဝန်ပေးအပ်သည့်ရှေ့နေ သို့မဟုတ် ငှါးရမ်းသည့်ရှေ့နေတွေလည်း ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့ သူတွေဖြစ်တယ်။ ထို့ပြင် ဥပဒေ

ဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးတဲ့ ရှေ့နေ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် အခမဲ့ဥပဒေ အကြံပေးခြင်းနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန် ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့ကတရားဝင် အသိအမှတ်ပြု၍ တာဝန်ပေးအပ်ထားသည့် "ရှေ့နေမဟုတ်သော ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက် အကူပေးသူ" ကိုလည်း ဆိုလိုတာဖြစ်တယ်လို့ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပေးရေးဥပဒေမှာ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

လိုရင်းပြောရမယ်ဆိုရင် ဥပဒေပညာကို နှံ့စပ်အောင် လေ့လာထားတဲ့ ရှေ့နေမဟုတ်သော ဥပဒေ ဗဟုသုတပြည့်စုံသူနှင့် အခမဲ့ ကူညီတဲ့ရှေ့နေတို့သည် ဥပဒေအထောက် အကူပေးတဲ့သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လူထုအခြေခံဥပဒေအထောက်အကူပြုများ ဆိုသည့် စကားရပ်တွင် ဥပဒေအထောက်အကူပြုများ သည် နည်းလမ်းတကျ သင်တန်းပေးထားသူများဖြစ်ကြပြီး တရားမျှတမှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြည့် ဆည်းပေးရန် ဥပဒေကြောင်းအရနှင့် ဥပဒေကြောင်းမဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုသည့် ဥပဒေ အထောက်အကူပြုတစ်ဦးဦးကို ရည်ညွှန်းရန် အသုံးပြုသည်။ ထိုသူသည် သူ့အလုပ်လုပ်ကိုင်သည့် လူ့အ သိုင်းအဝိုင်းထဲတွင် နေထိုင်ပြီး ယင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နက်ရှိုင်းသည့် ဗဟုသုတရှိသူ ဖြစ်ပြီးလျှင် ရှေ့နေ တစ်ဦး ဦးထံမှ နည်းပညာဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ကို ရရှိနိုင်ပြီး ယေဘုယျကြီးကြပ်မှုကိုလည်း ခံယူရရှိသူ ဖြစ်သည်။ (U Kyaw Myint Law Firm & NAMATI လူထုအခြေခံဥပဒေအထောက်အကူပြုများလက်တွေ့လမ်းညွှန်)

အခန်း (၃)

ဘယ်သူတွေကို ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေဟု အသိအမှတ်ပြုကြသလဲ။

စေတနာနဲ့ အခမဲ့ကူညီသူ ဖြစ်ပါတယ်။ လူမှုရေးကဏ္ဍများနှင့် အကြောင်းကိစ္စများအတွက် ကူညီပေးသည့်အပြင် ဥပဒေအသိအမြင် ပြန့်ပွားလာစေရန်၊ ဥပဒေအခွင့်အရေးများ ရရှိလာရေးအတွက်လည်း စေတနာနဲ့ အခကြေးငွေမယူဘဲ လုပ်ဆောင်လိုစိတ်ရှိသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး စီမံချက်များကို ကူညီလုပ်ဆောင်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုသည် ရပ်ရွာလူထုအတွက် ဦးဆောင်မှုများ တိုးတက်စေရန် အရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ပြီး မျှော်လင့်မထားသော အခြေအနေများ ရင်ဆိုင်နေရသည့် ရပ်ရွာလူထုများအား ဥပဒေဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးလျက် မိသားစုဝင်များအား ၎င်းတို့၏ နေထိုင်မှု ဘဝများကို ပကတိအတိုင်းဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် အဓိက အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေသည့် ကူညီပံ့ပိုးသူများကိုလည်း "ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ" ဟု အသိ အမှတ်ပြုကြပါတယ်။

(၃.၁) ရှေ့နေမဟုတ်တဲ့ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးသူ (Paralegals) အဖြစ် ဘယ်သူတွေက "ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးဥပဒေ" အရ လျှောက်ထားနိုင် သလဲ။

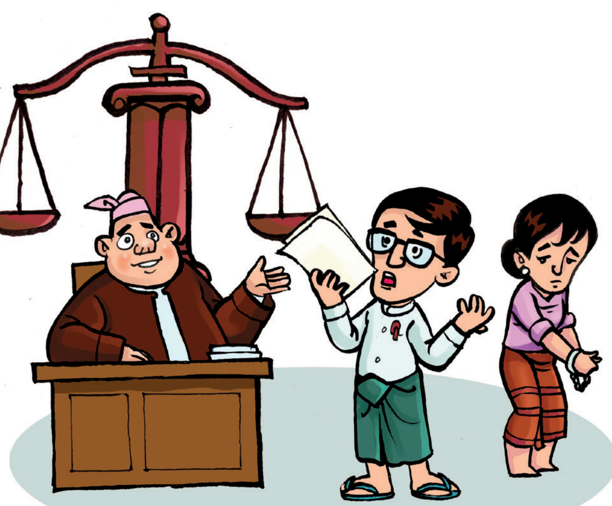

အစိုးရအသိအမှတ်ပြု တက္ကသိုလ်တစ်ခု ခုမှာ ဥပဒေပညာ သင်ယူနေတဲ့သူနဲ့ အဲဒီတက္ကသိုလ် တစ်ခုခုက ဥပဒေဘွဲ့ရရှိပြီးသူ (ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ - က) နှင့် ဥပဒေဘွဲ့မရရှိပေမယ့် တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဥပဒေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ လုပ်ငန်း၊ ဒါမှမဟုတ် ရုံးဌာနတွေမှာ အတွေ့အကြုံရှိသူတွေ လျှောက်ထားနိုင်ပါတယ်။ (ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁ - ခ)

ဥပဒေဘွဲ့ရတစ်ယောက်မဟုတ်ပေမယ့်လည်း ဥပဒေနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ လုပ်ငန်း၊ ရုံး၊ ဌာနတွေမှာ လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးတဲ့ အတွေ့အကြုံရှိရင် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုပေးဖို့ လျှောက်ထားခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း နည်းဥပဒေအရတော့ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုတဲ့ ဥပဒေဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုသင်တန်းမှာ တက်ရောက်ပြီး အောင်မြင်၍ လက်မှတ်ရရှိပြီးမှ လျှောက်ထားခြင်းဖြင့် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိပါတယ်လို့ ထုတ်ပြန်ထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ပင်မဥပဒေနဲ့ တရားစီရင်ရေးက ထုတ်ပြန်တဲ့ နည်းဥပဒေတို့ ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲနေရင်တော့ နည်းဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ခက်ခဲမှာဖြစ်ပြီး ပင်မဥပဒေပဲ တရားဝင်အာဏာ သက်ရောက်၍ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူ ပေးရေးနည်းဥပဒေပုဒ်မ ၂၆အရ “အလုပ်သင်ရှေ့နေများ၊ တက္ကသိုလ် ပညာသင်ယူနေသော ဥပဒေကျောင်းသားများ၊ ရပ်ရွာအတွင်း လူမှုရေးစိတ်ပါဝင်စားသူပုဂ္ဂိုလ်များသည် ရှေ့နေမဟုတ်သော ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်လိုပါက ပြည်ထောင်စု ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့က ကြီးမှူးဖွင့်လှစ်သည့် သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စု ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးအဖွဲ့က အသိအမှတ်ပြုသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုသင် တန်းကို တက်ရောက် အောင်မြင်ပြီးကြောင်း အထောက်အထားလက်မှတ် ရရှိပြီးနောက်ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေး အဖွဲ့တွင် လျှောက်ထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသိအမှတ်ပြု အဖွဲ့အစည်း တခုခုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးသူ အဖြစ်ဆောင်ရွက် ပေးခွင့်ရှိသည်”ဟု ထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။

ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရေးနည်းဥပဒေအရ အသိအမှတ်ပြုမယ့် ရှေ့နေမဟုတ်တဲ့ ဥပဒေဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးသူနှင့် စပ်လျဉ်းတဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်တွေက နှောင့်နှေးနေဆဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ အဲဒီလုပ်ငန်းစဉ်ကို မကြာခင်မှာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လိမ့်မယ်လို့ အားလုံးကမျှော်လင့်ယုံကြည်နေကြပါတယ်။

အခန်း (၄)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍက ဘာလဲ။

ပွင့်လင်းလာသော ဒီမိုကရေစီခေတ်ဦးတွင် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများသည် အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူများအတွက် အထူးသဖြင့် ငွေကြေးလုံလောက်မှု မရှိသူများအတွက် တရားမျှတမှုရရှိစေရန် အခမဲ့ကူညီဆောင်ရွက်ပေးသူများဖြစ်တယ်။ အမှုကိစ္စကြုံရသူများကို ရှေးဦး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများကဲ့သို့ ဦးစွာ ဖေးမကူညီ ဖြေရှင်းပေးသူများလို့လည်း ဆိုကြတယ်။ အမှုကိစ္စပြဿနာများကို ကူညီဖြန်ဖြေပေးခြင်း၊ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးခြင်း၊ ဥပဒေရေးရာ အချက်အလက်ပေးခြင်း၊ တင်ပြတောင်းဆိုပေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပညာရှင်များ၊ ပြည်သူ့ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာပေးခြင်း၊ ပြည်သူများကို စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ စုပေါင်း

ဆောင်ရွက်မှု အလေ့အကျင့်များရရှိအောင် လေ့ကျင့်ပေးခြင်း၊ မိမိတို့၏ လူ့ခွင့်အရေး ရပိုင်ခွင့်နှင့် ဥပဒေ အခွင့်အရေးများကို ဘယ်လို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမလဲဆိုတာကို ပညာပေးသင်တန်း ပို့ချခြင်း၊ ဟော ပြော ဆွေးနွေးခြင်းတို့ကို တက်ကြွစွာ ပြုလုပ်၍ ဥပဒေအထောက် အကူပေးနေသူ တွေဖြစ်ပါ တယ်။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများဟာ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင် တည့်မတ်မှန်ကန်ခိုင်မာရေးတွင် တာဝန်သိသည့် ပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ပေးနေကြသူများဖြစ်တယ်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အများပြည်သူပါဝင်မှု အရေးကြီးသလို တရားစီရင်ရေးတွင်လည်း ပြည်သူလူထုယုံကြည်ပါဝင်မှုသည် အဓိကဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်သူလူထုကို ဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာ ပေးပြီး အမှုအခင်းများတွင် ကူညီပေးနေကြသည့် ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများသည် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးအတွက် ပါဝင်ကူညီနေကြသူများဖြစ်တယ်။ ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလတွင် ဥပဒေ အထောက်အကူပေးသူများသည် မျှတသော တရားစီရင်ရေး (Fair Trial) ကို ပြည်သူအားလုံးလက်လှမ်း မှီစေနိုင်ရန် အခြေခံလူထုနှင့် ရှေ့နေများကြား ပေါင်းကူးတံတားသဖွယ် ဆက်သွယ်ပေးပြီး တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို မြှင့်တင်ရာတွင် တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်ကို အရေးပါတဲ့ကဏ္ဍမှ ဖြည့်ဆည်း ကူညီတည့်မတ် ပေးနေကြသူများ ဖြစ်ပါတယ်။

အခန်း (၅)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများ၏ စောင့်ထိန်းရမယ့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ၊ တာဝန်များနှင့် စည်းကမ်းများက ဘာတွေလဲ။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူများဟာ ရှေ့နေများကဲ့သို့ ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများ ရှိပါတယ်။ (ရှေ့နေကျင့်ဝတ်စာအုပ်ကိုလည်း လေ့လာသင့်ပါတယ်။ ဥပဒေ အထောက်အကူပေးသူတစ်ယောက်သည် မိမိ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ အားလုံးကို ပညာရှင် ပီသစွာ ထမ်းရွက်ရန်၊ ကျင့်ဝတ်လိုက်နာရန် တာဝန်ရှိပါတယ်။ ပညာရှင်ပီသစွာဟု ဆိုရာတွင် ဥပဒေကြောင်းအရ အကူအညီလိုအပ်သူ (အမှုသည်) အပေါ် သစ္စာစောင့်သိမှုရှိခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကြောင်း အရာများကို မပေါက်ကြားအောင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊ အချိန်တိကျမှုရှိခြင်း၊ ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံပြော ဆိုရှင်းပြနိုင်မှု၊

ရှိခြင်းနှင့် စိတ်ဝင်တစား ထောက်ခံ အားပေးခြင်း တို့ ရှိကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတစ်ဦးအနေနဲ့ အောက်ပါ တာဝန်ဝတ္တရားများ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လည်း တာဝန်အပြည့်အဝ ရှိပါတယ်။

- ဥပဒေအသိပညာပေးမှုဝေရန်၊
- တရားစီရင်ရေး၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ရှင်းလင်းပြောကြားရန်၊
- အမှုဖြစ်အကြောင်းခြင်းရာ အချက်အလက်များနှင့် သက်သေခံချက်ကို စုံစမ်းခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ လေ့လာမှတ်တမ်းယူခြင်း၊ မပေါက်ကြားအောင် ထိန်းသိမ်းရန်၊
- သက်သေခံချက်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊
- သက်သေများအား ရှာဖွေပေးခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရန်၊
- အမှုအတွက် အချိန်ဇယားနှင့် မဟာဗျူဟာချမှတ်ရန်၊
- အမှုဖြစ်အကြောင်းခြင်းရာကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနားလည်အောင်လေ့လာရန်၊
- ဥပဒေအကြောင်းခြင်းရာကို လေ့လာရန်၊
- အမှုနှင့်တရားရုံးတွင် တင်ပြရမည့် စာရွက်စာတမ်းများ ပြင်ဆင်ခြင်း၊ မပေါက်ကြားအောင် ထိန်းသိမ်းရန်၊
- အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းသည့် အခြားနည်းလမ်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရှာဖွေခြင်း၊ ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် ကြိုးပမ်းရန်၊
- အမှုသည်ကို ရှေ့နေများ၊ အာဏာပိုင်များ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကူညီချိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ လမ်းညွှန်ပေးရန်၊

- ဥပဒေအခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရိုးသားစွာ အကြံပြုရန်၊
- အမှု၏ အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များကို နားလည်အောင်လေ့လာပြီး အကြံပြုပေးရန်၊
- တရားရုံးတွင် အမှုသည်ဘက်မှ ကိုယ်စားပြု ပြောဆိုရှင်းပြပေးရန်၊
- အမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အမှုသည်မှသာ ဆုံးဖြတ်စေရန်၊

ဥပဒေအထောက်အကူပေးရာမှာ ဘယ်သူ့ကို သာစေ၊ ဘယ်သူက နာစေ သဘောမထားပဲ တရားမျှတမှု (အမှန်တရား) ကိုသာ ရှာဖွေရန် အာရုံစိုက် လုပ်ဆောင်ရပါမယ်။ အဂတိတရား လုံးဝ ကင်းရှင်း ရပါမယ်။ ဘယ်သူ့ကိုမှ မတရား မထိခိုက်မိစေရန် သတိကြီးစွာထားပြီး လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။

အခန်း (၆)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတစ်ဦးမှာ ရှိရမယ့် အရည်အချင်းတွေက ဘာတွေလဲ။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတစ်ဦးသည် ရာဇဝတ်ဥပဒေ၊ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ အထူးပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ၊ တရားစီရင်ရေး၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်း နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် ကလေးသူငယ်များ အခွင့်အရေးများကို သိရှိရပါမယ်။ ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေခံလူတန်းစားများအား အခကြေးငွေ တစ်စုံတစ်ရာ မယူဘဲ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များနှင့် အငြင်းပွားမှုများကို အဖြေရှာရန် အကြံပေးနိုင်ပြီး ကူညီဖြေရှင်းပေး နိုင်ရန် ဗဟုသုတပြည့်စုံကြရမယ်။ အမှန်တရားဘက်က ရပ်တည်ဝံ့သည့် သတ္တိရှိရပါမယ်။

ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူအနေဖြင့် ဥပဒေဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ အခြေခံသဘော

တရားများကို သိရှိနားလည်ထားမှသာ အမှုသည်များ၏ ပြဿနာများကို ဆန်းစစ်ပြီးအမှုကိုခွဲခြားနားလည်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသို့ အမှုများကို ခွဲခြား ဆန်းစစ်နိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ လူ့အခွင့်အရေး၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို သိရှိထားရမယ်။ သို့မှသာ အမှုသည်အား ကောင်းမွန်စွာ အကြံပေးနိုင်ပြီး၊ အချိန်တိုအတွင်း အမှုသည် သွားရမည့် လမ်းကြောင်း(သို့) ဌာနများသို့ ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်မယ်။ ဥပဒေပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဖူးသည့် အတွေ့အကြုံရှိလျှင် ပိုမို၍ ထိရောက်ပါတယ်။ ထို့အပြင် ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူတစ်ဦး လက်တွေ့လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အောက်ပါအရည်အချင်းများမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါတယ်။

၆.၁ ချိတ်ဆက်၊ ပြောဆို၊ ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အရည်အချင်း (Communication Skill)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွင် လူမှုဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်သည့် ပင်ကိုယ်အရည် အချင်းရှိလျှင် ဥပဒေအထောက်အကူပေးရေးအလုပ်အတွက် ပိုမိုထိရောက်ကောင်းမွန်ပါတယ်။ နည်းပညာကို ကျွမ်းကျင်စွာ အသုံးပြုနိုင်မှုရှိရပါမယ်။ သို့မှသာ ဥပဒေအထောက်အကူပေးရေး လုပ်ဆောင်သည့်အခါ ဆက်သွယ်ရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အချိန်ကုန်သက်သာစွာဖြင့် အလွယ်တကူချိတ်ဆက် ဆက်သွယ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် စိတ်ရှည်၍ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ အမူအရာ ပြေပြစ်လျက် စေတနာနှင့် အမှုသည်များကို ကူညီသင့်ပါတယ်။ ဥပဒေအထောက်အကူပေးရာတွင် ဘယ်သူက သာစေ၊ ဘယ်သူက နာစေ သဘောမထားဘဲ တရားမျှတမှုကိုသာ ရှာဖွေရန် အာရုံစိုက် လုပ်ဆောင်ရပါတယ်။ အဂတိတရား ကင်းရှင်း ရပါမယ်။ မည်သူ့ကိုမျှ မတရား မထိခိုက်စေရန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။ (Do No Harm) မိမိကြောင့် ဘယ်သူမှ မထိခိုက်စေရဟု နှလုံးမူထားသင့်ပါတယ်။ အပြောအဆို ကောင်းသူ၊ အမှန်ကို ပြောသူဖြစ်သင့်ပါတယ်။

၆.၂ စေ့စပ်ဆော်ဩခြင်းနှင့်တိုက်တွန်းအရေးဆိုခြင်းအရည်အချင်း (Advocacy and Facilitation Skill)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတစ်ဦးတွင် စေ့စပ်ဆော်ဩခြင်းနဲ့ တိုက်တွန်းအရေးဆိုခြင်း အရည်အချင်းသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်ပါတယ်။ အမှုအခင်းများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရှေ့နေနှင့် တရားခွင်တွင် ကူညီပေး

ရှိနဲ့ မလုံလောက်ပါဘူး။ ခေတ်နဲ့မဆီလျော်တဲ့ မူဝါဒတွေ၊ ပြည်သူလူထုအကျိုးစီးပွားကို အဟန့်အတား ဖြစ်နေတဲ့ မမျှတတဲ့ ဥပဒေတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရေးအတွက် စေ့စပ်ဆော်သြခြင်းနဲ့ တိုက်တွန်း အရေး ဆိုခြင်းတို့ ပြုလုပ်ဖို့လည်း လိုအပ်ပါမယ်။

တိုက်တွန်းအရေးဆိုခြင်းဆိုတာ သုတေသနပြုလုပ်ထားတဲ့ သတင်းအချက်အလက်ခိုင်လုံစွာဖြင့် မူဝါဒ/ပေါ်လစီဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချသူများ ထောက်ခံအားပေး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလာ စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး လုပ်ဆောင်သည့် လုပ်ဆောင်မှုဖြစ်ပြီး၊ တိကျသည့် မျှော်မှန်းချက်နဲ့ ပြန်လည်တိုင်းတာ နိုင်သည့် ရည်မှန်းချက်များလည်းရှိပါတယ်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာမှာ အချိန်တိုအတွင်းတွင် သတ်မှတ်ထား သော ရည်မှန်းချက်များ ရရှိအောင်မြင်နိုင်ပေမယ့် စနစ်တကျ ရေရှည်လုပ်ဆောင်နိုင်မှသာ မျှော်မှန်းချက် ပြည့်ဝနိုင်ပါတယ်။

တစ်နည်းအားဖြင့် တိုက်တွန်းစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းဆိုတာက လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ရပ် တန့်ရန် (သို့) ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်စေနိုင်သော မည်သည့်အကြောင်းအရာမျိုးကိုမဆို လုပ်ဆောင်ခြင်းမှ ရပ်တန့်ရန် ပြည်သူလူထုမှ ဝိုင်းဝန်းတောင်းဆိုခြင်း၊ ဥပဒေပြုရေး တာဝန်ရှိသူများကို အဓိကထား၍ တွေ့ဆုံအရေးဆိုခြင်း (သို့) စည်းရုံးခြင်း ဖြစ်တယ်။

စေ့စပ်ဆော်သြရာတွင် လက်ရှိမိမိတာဝန်ယူထားသော အုပ်စုတစ်စု၏ ဖြေရှင်းလုပ်ဆောင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသော ပြဿနာများ (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ အောင်မြင်စွာ ပြီးစီးစေရန်အတွက် လုပ်ဆောင်နေမှုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ထိန်းသိမ်းလမ်းကြောင်းပေးခြင်း၊ ယုံကြည်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမှုရှိသည့်ပတ်ဝန်းကျင်ကိုဖန်တီးပေးပြီး၊ ထိုပတ်ဝန်းကျင်အတွင်းအမြင်မတူညီမှုများကိုလေးစားပြီး မိမိတို့ယူဆသည့်အတိုင်း ပွင့်လင်းစွာ တင်ပြရဲသော အနေအထားမျိုးရှိအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။

၆.၃ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအရည်အချင်း (Documentation Skill)

ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူတဦးဟာ မိမိအမှုသည်ကိုစွ ကူညီလုပ်ဆောင်ပေးရာမှာ လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှု(သို့) အမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက် (သို့) အခြေအနေတစ်ခု

အပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး အချက်အလက်များ စုဆောင်းရုံသာမက ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို လူအများမှ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သိရှိလာအောင် လုပ်ဆောင်တတ်ရန်လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ အချက်အလက်စုဆောင်း၍ စုံစမ်းခြင်းသာမက သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၊ မှတ်တမ်းပြုစုခြင်းသည် အရေးကြီးပါတယ်။

"နှုတ်တစ်ရာ စာတစ်လုံး" လို့ ဆိုစမှတ်ရှိကြတယ်။ မိမိ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဘယ်နေ့က ဘယ်လိုအမှုအခင်း သတင်းစတင်ကြားတာကအစ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမှာ ပြဿနာဖြေရှင်းရာမှာ များစွာအထောက်အကူပြုလာနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စနစ်တကျ ရေးမှတ်ထားရန် အလေ့အကျင့်ရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ရရှိသမျှ အချက်အလက် စုဆောင်းထားရပါမယ်။ အထူးသဖြင့် ဘယ်သူနဲ့ ဘယ်သူတွေ ဘာဖြစ်တာလဲ။ အမှုဖြစ်စဉ်အကြောင်းအရာ၊ အမှုဖြစ်သူတွေရဲ့ကိုယ်ရေးအကျဉ်း၊ အမည်အပြည့်အစုံ၊ နေရပ်လိပ်စာ၊ ဆက်သွယ်နိုင်မယ့် ဖုန်းနံပါတ်တွေ၊ အသက်အရွယ်၊ မိမိရဲ့ သုံးသပ်အကြံပြုချက်နဲ့ ဘယ်လိုကူညီမယ်လို့ ပြောခဲ့သလဲ စသည်ဖြင့် အမှုအခင်းနဲ့ ပတ်သက်သမျှ မှတ်သားထားတာ တကယ်အရေးပါ ပါတယ်။

၆.၄ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနှင့် ကြားဝင်ဖျန်ဖြေပေးသည့် အရည်အချင်း(Negotiation and Mediation Skill)

ပြဿနာများကို အချိန်ကုန်၊ ငွေကုန်၊ စိတ်ဆင်းရဲမှုသက်သာစွာဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ပြဿနာဖြစ်ပွားနေသည့် လူများအကြား သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြဿနာဖြစ်ပွားနေသူများသည် လိုလိုလားလား ညှိနှိုင်းလိုစိတ်ရှိမှ ညှိနှိုင်းပေးတာက ပို၍ သင့်လျော်ပါတယ်။ သို့မဟုတ်ပါက ညှိနှိုင်းပေးသူကို အထင်အမြင်လွဲပြီး ခြိမ်းခြောက်မှုလို အမှုမျိုးဖြင့် စွပ်စွဲတတ်ကြပေရာ သတိကြီးစွာ ထားသင့်ပါတယ်။ ထို့ကြောင့် မိမိအနေဖြင့်လည်း ညှိနှိုင်းပေးသူတစ်ဦး လိုက်နာရမယ့် ကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာလိုက်နာသင့်ပါတယ်။ အရိပ်အကဲကို ကောင်းစွာနားလည်အောင် သတိဆောင်ရပါမယ်။

မိမိပတ်ဝန်းကျင်မှ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ မိမိအပေါ် အများယုံကြည်အောင် သမာသမတ်ရှိရှိနေထိုင်သင့်ပါတယ်။ အများပြည်သူက လေးစားချစ်ခင်ယုံကြည်သူဖြစ်ပါက မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြဿနာရှိသူများအကြား ကြားဝင်ဖျန်ဖြေပေးနိုင်မည့် အခွင့်အရေး ပေါ်ပေါက်လာတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုအခွင့်အရေးကိုအသုံးပြုပြီး တစ်ဘက်နှင့် တစ်ဘက် ညှိနှိုင်းကြသော်လည်း မပြေလည်ကြ

သည့်သူများအတွက် ဘယ်သူက မှားတယ်၊ မှန်တယ်လို့ မိမိထင်မြင်ချက်ကို မပေးဘဲ နှစ်ဘက်အကြား တွေ့ဆုံနိုင်အောင်၊ ညှိနှိုင်းအဖြေရှာနိုင်အောင် ကူညီနိုင်ပါတယ်။ တဆက်တည်းမှာ မိမိအနေဖြင့် ကြီးသော အမှုငယ်စေ၊ ငယ်သောအမှု ပပျောက်စေရန် နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အတွက် လုံခြုံစိတ်ချရသည့် နေရာထိုင်ခင်း ဖန်တီး ပေးပြီး တွေ့ဆုံပြောဆိုစေသင့်ပါတယ်။

၆.၅ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း (Referral Skill)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူတွေအနေနဲ့ မိမိတို့ လေ့လာသင်ယူထားသည့်အတွေ့အကြုံဖြင့် အကြံပြုဖြေရှင်းပေးနိုင်မည့် ပြဿနာများ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြဿနာသည် ဥပဒေအရ မဖြစ်မနေဖြေ ရှင်းရမည့်ကိစ္စများ ဖြစ်နေသည်ဟု သိရှိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဥပဒေအရ အရေးယူရန်နှင့် အရေးယူမှုများ ကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန် စနစ်တကျ အကြံပြုပေးနိုင်မည့် ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့ရှေ့နေ၊ ဥပဒေ အထောက် ကူပေးတဲ့ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အမှုကိစ္စတစ်ခုချင်းအလိုက် အထူးပြု ဝန်ဆောင်မှုပေးသော အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေး ကာကွယ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး ကာကွယ် သည့်အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူကုန်ကူးမှု ကာကွယ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အလုပ်သမား အခွင့်အရေးကာကွယ် သည့်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရေးဆောင်ရွက်သည့် ရှေ့နေအဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လွှဲပြောင်း ညွှန်ပို့ပေးသင့်ပါတယ်။ ဘယ်လိုအမှုမျိုးဆိုလျှင် ဘယ်အဖွဲ့ထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည်ကို သိရှိထား ရပါမယ်။

အခန်း (ဂ)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးနေစဉ်တွင် သတိပြုရှောင်ကြဉ်ရမည့် အချက်များ

ဥပဒေအထောက်အကူပေးတဲ့အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်တဲ့အခါမှာ သတိပြုရှောင်ရှားရမယ့် အကြောင်းအရာတချို့ရှိပါတယ်။ အကူအညီပေးတာပဲ၊ စေတနာနဲ့လုပ်တာပဲ၊ ဘာမဆို ပြောဆို ကတိပေး လုပ်ကိုင်လို့ရတယ်လို့ သဘောမထားသင့်ပါဘူး။ ပြဿနာရှိနေတဲ့သူ (အမှုသည်) တွေအနေနဲ့က မတရားအနိုင် လိုချင်တာတွေ၊ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ မပြောဘဲ ထိန်ချန်တာတွေ၊ မမှန်မကန် လိမ်လည်ပြောဆိုတာတွေ ရှိနေနိုင်ပါတယ်။ ရာနှုန်းပြည့် ရိုးသားဖြူစင်တယ်လို့ လွယ်လွယ် မယုံမိဖို့၊ ဂရုဏာတွေ ဖုံးလွှမ်းပြီး အမှန်တရားက မှုန်ဝါး ဇဝေဇဝါ မဖြစ်စေအောင် သတိပြုရပါမယ်။ အထူးသဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ အချက်များကို သတိပြုရှောင်ကြည်စေချင်ပါတယ်။

- အမှုနိုင်အောင် ကူညီပေးပါမည်လို့ ဘယ်သူ့ကိုမှ ကတိမပေးမိပါစေနဲ့။ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် မိမိကူညီနေတဲ့ အမှုသည်ရဲ့ ဥပဒေအခွင့်အရေး ရရှိနိုင်ရန်အတွက် မိမိတတ်စွမ်းသမျှ ကူညီ နိုင်သော်လည်း အမှုအနိုင်အရှုံးကို အဆုံးအဖြတ် ဆုံးဖြတ်ပေးသူ မဟုတ်သည့်အတွက် အနိုင်အရှုံးကို ကြိုသိနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ "နိုင်ရမည်" ဟု မပြောမိစေရန် သတိထားသင့်တယ်။ အမှုသည်ကတော့ ကျွန်တော်/ မ ဘက်က မတရားခံရတာ၊ လုပ်ကြံခံရတာ၊ အနိုင်ကျင့်ခံရတာ၊ ကျွန်တော်/မ တို့က ရိုးသားဖြူစင်ကြောင်း၊ စာရွက်စာတမ်း သက်သေခံအထောက်အထား၊ လူသက်သေများရှိကြောင်း ထပ်ခါထပ်ခါ အကြိမ်ကြိမ်ပြောပြီး ဒီအမှုနိုင်မှာလား၊ နိုင်အောင် ကူညီမှာလား ခဏခဏ မေးပါလိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့် ဥပဒေအထောက် အကူပေးသူဟာ မိမိတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို အမှုသည်နားလည်အောင် ရှင်းပြနိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပြီး ကူညီပါမယ်လို့ ဖြေဆိုတာက ကတိပေးတာထက် ပိုကောင်းပါတယ်။ မိမိတို့အနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပေးနိုင်သူမဟုတ်ကြောင်း နားလည်အောင်ရှင်းပြသင့်ပါတယ်။

- လျှို့ဝှက်သိမ်းထားရန် (Maintaining Confidentiality) လိုအပ်တယ်။ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် မိမိကူညီနေသည့် အမှုသည်၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိပဲ အမှုဖြစ်အကြောင်းခြင်းရာများကို

မည်သူကိုမျှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း မပြုသင့်ပါ။ ထိုသို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှာ မဟုတ်ကြောင်း၊ ယခု အမှု (အကြောင်းအရာ ပြဿနာ) နှင့် ပတ်သက်ပြီး နောက်နောင်မှာ ကူညီဖို့ အခွင့်အရေးမရှိတော့လျှင်လည်း ထိုသို့ လျှို့ဝှက် ရမည့် အမှုသည်ရဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကို ဘယ်သူ့မှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှာ မဟုတ်ကြောင်း အမှုသည်အား နားလည်အောင် ရှင်းပြသင့်ပါတယ်။

- ရိုးသားမှုရှိရန် အထူးလိုအပ်တယ်။ Honesty is the best policy (ရိုးသားမှုက အကောင်းဆုံး ပေါ်လစီပါ) ဆိုပြီး ဆိုရိုးစကားကို ရင်ဝယ်ပိုက်ထားသင့်တယ်။ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် မရိုးမ ဖြောင့်သော သဘောဖြင့် အမှုသည်တစ်ဦး၏ အမှုကို ကူညီဟန်ဆောင်ပြီး နစ်နာအောင် မပြုလုပ် သင့်ပါဘူး။ (Do no harm!)

- မိမိကိုယ်ကျိုးကြည့်ပြီး ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်မှု မပြုသင့်ပါ။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပါက မိမိကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးပါတဲ့ ဥပဒေအထောက်အကူပြု သူများရဲ့ အခန်းကဏ္ဍက မေးမှိန်ပြီး ဂုဏ်သိက္ခာကျပါလိမ့်မယ်။ ထိုသို့ လုံးဝ မပြုလုပ်မိအောင် ရှောင်ကြဉ်ရပါမယ်။

- အကျိုးစီးပွားပဋိပက္ခ (Conflicts of Interest) ဖြစ်နိုင်သည့် အမှုကိစ္စများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မပြုသင့်ပါ။

အခန်း (၈)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူသည် ဘယ်လိုအကြောင်းအရာတွေ (ဥပဒေတွေ) ကို အဓိကထား လေ့လာ သင့်သလဲ။

၈.၁ တရားရုံးအဆင့်ဆင့်

နိုင်ငံတော်ရဲ့ တရားစီရင်ရေး အာဏာကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ တရားလွှတ်တော်များနှင့် အဆင့်ဆင့်သော တရားရုံးများသို့ ခွဲဝေအပ်နှင်းထားပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားစီရင်ရေးဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့အချုပ်အခြာအာဏာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဥပဒေပြုရေးအာဏာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာတို့မှာ သီးခြား စီ ရပ်တည်ပါတယ်။ (၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၈)

စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတရားရုံးနှင့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် နိုင်ငံတော်၏ အမြင့်ဆုံးတရား ရုံးဖြစ်သည်။ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၉၄)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ပြည်ထောင်စု တရားစီရင်ရေးဥပဒေအရ တရားရုံးများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော်များ (၁၄)

ခရိုင်တရားရုံးများ/ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း/ဒေသတရားရုံးများ (၇၁)

မြို့နယ်တရားရုံးများ (၃၃၀)၊ ဥပဒေအရတည်ထောင်ထားသော အခြားတရားရုံးများ (၂၂)၊
(စည်ပင်သာယာတရားရုံးများ၊ မော်တော်ယာဉ်တရားရုံးများ၊ ကလေးသူငယ်တရားရုံးများ)

၈.၂ ဥပဒေအမျိုးမျိုး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရာဇသတ်ကြီး၊ အထူးအက်ဥပဒေများ၊ တရားမဥပဒေ၊ သက်သေခံဥပဒေ၊ ပဋိညာဉ်ဥပဒေ၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းဥပဒေ၊ ကုန်ရောင်းဥပဒေ၊ တရားမနစ်နာမှုဥပဒေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေ စသည်ဖြင့် ဥပဒေအမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။ ယင်းဥပဒေများဖြင့် တရားမှုခင်း များကို စစ်ဆေးဆောင်ရွက်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေကို ဝယ်ယူဖတ်မှတ် လေ့လာသင့် ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရာဇဝတ်မှုနှင့် တရားမမှုဟူ၍ အမှုနှစ်မျိုးရှိပြီး၊ ပြစ်မှုသဘောသက်ဝင်သည့် အမှုများ ကို ရာဇဝတ်ကြောင်းဖြင့် အရေးယူ၍ တရားမသဘောသက်ဝင်သည့် အမှုအခင်းများကို တရားမ ကြောင်းဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုနှင့် တရားမမှု ခြားနားချက်များ

စဉ်	ရာဇဝတ်မှု	စဉ်	တရားမမှု
၁	ပြစ်မှု (ရာဇဝတ်) သဘောသက်ဝင်သည့်အမှု ဖြစ်ရမယ်။	၁	တရားမမှုသဘောသက်ဝင်သည့်အမှုဖြစ်ရမယ်။
၂	ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားစွဲရမည်။	၂	တရားမကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုရမယ်။
၃	ရာဇဝတ်မှုအလိုက် သေဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ်၊ ငွေဒဏ် အပြစ်ပေးပါတယ်။	၃	လျော်ကြေးပေးရန် ပစ္စည်းလက်ရောက်ပေးရန် မြွက်ဟကြေညာသည့် ဒီကရီချမှတ်ပေးပါတယ်။
၄	တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အမှုကျေအေးခွင့် ရှိတယ်။	၄	မိမိသဘောအလျောက် အချိန်မရွေး အမှု ရုပ်သိမ်း နိုင်တယ်။ နစ်ဖက်ကျေအေးနိုင်တယ်။
၅	ရာဇဝတ်ဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေဖြင့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်တယ်။	၅	တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်တယ်။
၆	အမှုစွဲဆိုရာ၌ ကာလစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် မရှိပါ။ အချိန်မရွေး တရားစွဲဆိုနိုင်ပါတယ်။	၆	အမှုစွဲဆိုရန် ကာလစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်ရှိတယ်။ ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလကျော်လွန်ပါက တရားစွဲ၍ မရတော့ပါ။

၈.၃ ပြစ်မှုသဘောသဘာဝ

ပြစ်မှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်က တားမြစ်ထားသည့် ဥပဒေအပေါ် ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သည့် ကျူးလွန်မှုဖြစ်သည်။ ကျူးလွန်သည်ဟု ဆိုရာတွင် ပြုလုပ်သင့်သည်ကို ပျက်ကွက်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ အကျုံးဝင်ပါတယ်။

ပြစ်မှုမဟုတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ လူ့ကျင့်ဝတ်၊ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ လူ့အကျင့်သိက္ခာ ချိုးဖောက်ခြင်း၊ ကျေးဇူးရှင်ကို ကျေးစွပ်ခြင်း၊ လိမ်ပြောခြင်း၊ အစားကြူးခြင်း၊ မိဘဆရာတို့၏ စကားကိုမနာခံခြင်း၊ ရေနစ်သူအား မကယ်တင်ခြင်း၊ အစာငတ်နေသူအားမကျွေးမွေးခြင်းတို့သည် ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ ဖောက်ဖျက်ရာ ရောက်သော်လည်း ပြစ်မှုမဟုတ်ပါ။

ပြစ်မှုနှင့် တရားမနစ်နာမှု ခြားနားချက်

စဉ်	ရာဇဝတ်မှု	စဉ်	တရားမနစ်နာမှု
၁	လူ့အဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်) ပြည်သူအများအား ထိခိုက်နစ်နာစေမှုဖြစ်တယ်။	၁	တစ်ဦးတစ်ယောက် (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂလိကနစ်နာမှုဖြစ်တယ်။
၂	ရာဇဝတ်မှုတိုင်းမှာ တရားမနစ်နာမှု မဟုတ်ပါ။	၂	တရားမနစ်နာမှု သည် ပြစ်မှု၌ အကျုံးဝင်တယ်။
၃	ရာဇဝတ်မှုကို ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားစွဲရတယ်။	၃	တရားမနစ်နာမှုကို တရားမကြောင်းဖြင့် တရားစွဲရမယ်။
၄	ရာဇဝတ်မှုတွင် ထောင်ဒဏ်၊ ငွေဒဏ်၊ သေဒဏ် ချမှတ်စီရင်နိုင်တယ်။	၄	လျော်ကြေးသာလျှင် ချမှတ်စီရင်နိုင်ပါတယ်။
၅	တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အမှုရုပ်သိမ်းခွင့်ရှိတယ်။	၅	အချိန်မရွေး မိမိသဘောဖြင့် အမှုရုပ်သိမ်းနိုင်တယ်။ ကျေအေးခွင့်ရှိတယ်။
၆	ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေကို လိုက်နာရမယ်။	၆	တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေကို လိုက်နာရမယ်။
၇	ရာဇဝတ်မှုတွင် ကာလစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်မရှိ။ အချိန်မရွေး တရားစွဲ အရေးယူနိုင်တယ်။	၇	တရားမနစ်နာမှုတွင် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်ကာလရှိ၍ အချိန်ကျော်လွန်က အမှုစွဲ၍ မရတော့ပါ။

၈.၄ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေမှ ကောက်နုတ်ချက်များ

ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသောအမှုဆိုတာ ရဲအရာရှိတစ်ဦးက ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ ဒုတိယဇယားပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ (သို့မဟုတ်) တည်ဆဲ အထူးဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်အရ ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းဆီးခွင့်ရသော ရာဇဝတ်မှုနှင့် အမှုကိုဆိုလိုတယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄(၁)(စ))

ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိသောအမှုဆိုတာ ရဲအရာရှိတစ်ဦးက ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းဆီးခွင့်မရသော ရာဇဝတ်မှုနှင့် အမှုကို ဆိုလိုတယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄ (၁) ... (ဓ))

ရဲအရေးပိုင်မှု (Cognizable Offence) ဆိုတာ ရဲစခန်းသို့ လာရောက်သတင်းပေး တိုင်ကြားသည့် အမှုမှာ ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိမှသာ ပြစ်မှု၊ အမှုဖြစ်ပါက ရဲက ပထမသတင်းပေးတိုင်ချက် (F.I.R) ရေးဖွင့်ပြီး ဖတ်ပြကာ သတင်းပေးသူက လက်မှတ်ရေးထိုးရမယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၅၄၊ ရဲလက်စွဲ ၁၄၁၄)

ရဲအရေးမပိုင်မှု (Non-Cognizable Offence) ဆိုတာ ရဲစခန်းသို့ လာရောက်သတင်းပေးတိုင်ကြားသည့်အမှုမှာ ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိတဲ့ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပါက၊ သတင်းပေးတိုင်ချက်ကို ရဲက ရေးမှတ် ပြီး၊ ရဲပုံစံ (က/ခ)တွင် ဖြည့်စွက်ကာ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံ သွားရောက်ရန် လမ်းညွှန်ပေးရမယ်။ (ကျင့်ထုံး ပုဒ်မ ၁၅၅ (၁) နှင့် တရားရုံးလက်စွဲ ၁၃၄၁)

ရဲအရေးပိုင်မှုကို ရဲကစုံစမ်းထောက်လှမ်းမှု ပြုလုပ်ခြင်းတာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသူဟာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရရှိသူ (သို့မဟုတ်) သေဆုံးသူအား ရဲက ဆေးရုံသို့ ရဲဆေးစာဖြင့်ပို့ကာ ထင်မြင်ချက်တောင်းခံရတယ်။ တရားခံကို ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခြင်း (အာမခံပေးရမည့်အမှုတွင် အာမခံပေးပြီး အာမခံမပေးရတဲ့ အမှုတွင် အာမခံမပေးဘဲ ချုပ်နှောင်ထားတယ်။ အာမခံပေးခြင်းသည် (မူ)ဖြစ်ပြီး၊ အာမခံမပေးခြင်းမှာ (ခြွင်းချက်) ဖြစ်တယ်။

၈.၅ ရာဇဝတ်မှုများကို တိုင်တန်းခြင်း

❖ ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ရာဇဝတ်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာ ရဲစခန်း၌ ပထမသတင်းပေးတိုင်ချက် (F.I.R)ဖွင့်၍စတင်တိုင်တန်းရပါတယ်။စာဖြင့်၊နှုတ်ဖြင့်၊တယ်လီဖုန်းဖြင့်၊ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းဖြင့်ဖြစ်စေ

အမှုဖွင့်နိုင်ပါတယ်။

❖ ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိသည့် ရာဇဝတ်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင် ဦးတိုက်လျှောက်ထားစွဲဆို၍လည်း စတင်တိုင်တန်းပါတယ်။

ရာဇဝတ်မှုဆိုတာ တည်ဆဲဥပဒေအရ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ထိုက်သည့် ပြုလုပ်မှုကိုဖြစ်စေ၊ ပျက်ကွက်မှုကိုဖြစ်စေ၊ ဆိုလိုရင်းဖြစ်တယ်။ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ တိုင်တန်းလိုလျှင် နစ်နာသူကိုယ်တိုင်တိုင်တန်းနိုင်သကဲ့သို့ သိမြင်ဆက်စပ်သူများကလည်းတိုင်တန်းနိုင်တယ်။ ရဲစခန်း (သို့မဟုတ်) တရားရုံးများတွင် နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဖုန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တိုင်တန်းနိုင်တယ်။ ဘယ်သူမဆို တိုင်တန်းနိုင်တယ်လို့ ဆိုသော်လည်း အချို့ရာဇဝတ်မှုများမှာ သက်သေထွက်ဆိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ် (သို့မဟုတ်) နစ်နာသူကိုယ်တိုင်က တရားရုံးတော်၌ စာဖြင့်တိုင်တန်း လျှောက်ထားရတယ်။

၈.၆ ရဲစခန်းတွင် ပထမသတင်းပေးတိုင်တန်းချက် (First Information Report (F.I.R))

ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းပေးချက် တနည်းပြောရလျှင် တိုင်တန်းချက်ကို နှုတ်ဖြင့်ပေးခဲ့လျှင် သက်ဆိုင်ရာရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းမှူးကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်း ညွှန်ကြားချက် အရဖြစ်စေ၊ စာဖြင့်ရေးမှတ်ယူရတယ်။ သတင်းပေးသူကိုလည်း ပြန်လည်ဖတ်ပြရပြီး အဆိုပါသတင်းပေးချက်တွင် သတင်းပေးသူက လက်မှတ်ရေးထိုးရတယ်။ စာဖြင့် တိုင်ကြားတယ် ဆိုရင်လည်းတိုင်ကြားသည့်အတိုင်းရေးကူးပြီးသတင်းပေးချက်တွင်သတင်းပေးသူကလက်မှတ်ရေးထိုးရတယ်။ ထို့ပြင် သတ်မှတ်ထားသည့်ပုံစံ အတိုင်းထားရှိသည့် ရဲမှတ်တမ်းစာအုပ်တွင် အဆိုပါ ရဲအရာရှိက သတင်း၏ အကျဉ်းကို ထည့်သွင်းရေးမှတ်ထားရတယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၅၄၊ ရဲလက်စွဲ ၁၄၁၄)

၈.၇ တရားရုံးတွင် ဦးတိုက်လျှောက်ထား တိုင်တန်းခြင်း (Direct Complaint)

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို သိ၍ဖြစ်စေ၊ မသိဘဲဖြစ်စေ၊ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့်အညီ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးရန် နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သည့်အကြောင်းအား တိုင်တန်းချက်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်တယ်။ သို့ရာတွင် ရဲအရာရှိ၏ အစီရင်ခံစာမှာ ဦးတိုက်

လျှောက်လွှာတွင် အကျုံးမဝင်ပါ။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄(၁)(ဇ)) (ဉာဏ်ဝေဖြိုးနှင့် နိုင်ငံတော် ၂၀၀၉၊ မတစ ၂၄)

ရဲအရေးယူပိုင်သည့် ပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ၊ ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်မရှိသည့် ပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ တရားရုံး၌ ဦးတိုက်လျှောက်လွှာတင်သွင်းပြီး တရားစွဲဆိုနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ရာဇဝတ် ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၅ မှ ၁၉၉ ထိ ရာဇဝတ်မှုများပုဒ်မ ၄၈၀၊ ၄၈၅၊ ၁၃၂ တို့တွင် ဖော်ပြထားသည့် ကိစ္စရပ်များမှလွဲ၍ အခြားရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အမှုများကို မည်သူက တရားစွဲဆိုရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါ။

၈.၈ တရားခံကို ချုပ်နှောင်ခြင်း

- ❖ တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်မရရှိက နိုင်ငံသားတစ်ဦးကို ၂၄ နာရီထက် ကျော်လွန်ချုပ်နှောင်ထားခွင့် မရှိစေရ။ (၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၁(ခ))
- ❖ ဖမ်းဆီးထားသူကို ၂၄ နာရီထက် ကျော်လွန်၍ ချုပ်မထားရ။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၆၁)
- ❖ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း ၂၄ နာရီအတွင်း မပြီးသည့်အခါ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံ တရားခံကို တင်ပို့ပေးရမယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၆၇ (၁))
- ❖ အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် (၇) နှစ်အောက်မနည်း (၇) နှစ်နှင့်အထက် ချမှတ်နိုင်သည့် အမှုမျိုးတွင် ချုပ်ရီမန်ကို ရက်ပေါင်း (၃၀) ထက်မပိုစေရ။ အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် (၇) နှစ်အောက် ချမှတ်နိုင်သည့် အမှုမျိုးတွင် ချုပ်ရီမန်ကို (၁၅) ရက်ထက် မပိုစေရ။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၁၆၇ (၂))
- ❖ တစ်ကြိမ်လျှင် (၁၅) ရက် ထက်ပိုသော အချိန်ကာလအတွက် ချုပ်မိန့်ပေးခြင်းမပြုရ။ (ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၃၄၄ (၁))

၈.၉ စွပ်စွဲခံရသူရဲ့ ဥပဒေအခွင့်အရေးများ

ဘယ်သူမဆို အမှုကိစ္စတစ်ခုကို ကျူးလွန်တယ်ဟု တစ်စုံတစ်ဦး၏ စွပ်စွဲခြင်းကိုခံရပါက စွပ်စွဲခံရသည့် မိမိတွင်လည်း ဥပဒေအရ ၎င်းစွပ်စွဲချက်ကို ထုချေဖြေရှင်းရန် ဥပဒေအခွင့်အရေးရှိတာကို သိရှိထား သင့်ပါတယ်။ တစ်စုံတစ်ဦးက မိမိအပေါ် ရဲစခန်းတွင်ဖြစ်စေ၊ တရားရုံးတွင်ဖြစ်စေ စွပ်စွဲမှုတစ်ခုခုပြုလုပ်

တဲ့ အကြောင်းခြင်းရာကို သိလျှင်သိချင်း တရားဥပဒေကို နားလည်တဲ့ ဥပဒေအထောက် အကူပေးသူ ထံသို့ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေထံသို့ဖြစ်စေ သွားရောက်လျက် ဥပဒေအကြံဉာဏ် တောင်းခံသင့်ပါတယ်။ အဖမ်း ခံရသည့်အချိန်အထိသော်လည်းကောင်း၊ ရဲမှ တရားရုံးသို့ စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံကို တရားစွဲတင်ပို့သည့် အချိန်အထိသော်လည်းကောင်း မစောင့်ဆိုင်းပါနဲ့။ ရောဂါကျွမ်းပြီးမှ ဆေးဆရာထံ ရောက်သည့်လူနာကဲ့ သို့ ကုစားရခက်ခဲတတ်ပါတယ်။ မိမိတွင် ဥပဒေပြဿနာရှိလျှင် ကြိုတင်ပြီး အကြံဉာဏ်ရယူဖြေရှင်းခြင်းက ပိုမိုထိရောက်ပါတယ်။ ဘယ်သူမဆို ၎င်းစွပ်စွဲမှုကို သိရှိ၍ စတင်ဖမ်းဆီး ခြင်းခံရချိန်မှ တရားရုံးတွင် တရား ရင်ဆိုင်အပြစ်ပေးခြင်းခံရသော်လည်း မိမိတွင်အယူခံခွင့်အပါအဝင်အကျဉ်းသားတစ်ဦး၏အခွင့်အရေးများ (ဥပဒေအခွင့်အရေးများ) ရှိပါတယ်။ ၎င်း ဥပဒေအခွင့်အရေးများကို ဥပဒေအထောက်အကူ ပေးသူတစ်ဦး အနေဖြင့် မဖြစ်မနေသိရှိထားရပါမယ်။

စွပ်စွဲခံရသူမှ ရဲအရေးပိုင်သော ပြစ်မှုဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရဲအရေးမပိုင်သော ပြစ်မှုဖြင့်ဖြစ်စေ စွပ်စွဲဖမ်းဆီး ခြင်းခံရပါက ဖမ်းဆီးခံရသူမှ ဖမ်းဆီးသူအား မေးခွန်းမေးမြန်းခွင့်ရှိပါတယ်။ အများပြည်သူ ဝင်ထွက်သွား လာနိုင်သောနေရာနှင့် လမ်းပေါ်တွင် ဖမ်းဆီးခံရလျှင်ဖြစ်စေ၊ မိမိနေအိမ်တွင် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရလျှင်ဖြစ်စေ ဖမ်းဆီးသူကို ၎င်းဖမ်းဆီးသူ၏ အမည်၊ ရာထူး၊ အဖွဲ့အစည်း၊ လူဖမ်းခွင့်ဝရမ်းရှိ/မရှိနှင့် ဝရမ်းမရှိလျှင် မည် သည့်အမှုဖြင့် ဖမ်းသလဲ။ ပထမသတင်းပေးတိုင်ချက် (First Information Report (F.I.R)ဖွင့်ထားတာ ရှိ သလား။ ဘယ်နေရာကို လိုက်ခဲ့ရမလဲ။ ဘယ်နေရာကို ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားမှာလဲ။ ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ် ရေးမှူးက ဘယ်သူလဲ။ တခြားအရပ်သားသက်သေတွေ ပါဝင်သလား မေးမြန်းရပါမယ်။ ရှာဖွေပုံစံဖြင့် မိမိ ထံမှ ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ သိမ်းဆည်းလျှင် မိမိက ပေးအပ်သူအဖြစ် လက်မှတ်မရေးထိုးမီ ရှာဖွေပုံစံတွင်ဖြည့် သွင်းထားသော ပစ္စည်းစာရင်းကို နားလည်အောင်ဖတ်ရှုသင့်ပါတယ်။ ရှာဖွေရာတွင် အရပ်သား သက်သေ ဘယ်သူတွေပါဝင်သလဲ။ ရှာဖွေပုံစံတွင် မည်သူတွေ လက်မှတ်ရေးထိုးသလဲ မှတ်သားထားသင့်ပါတယ်။ ရှာဖွေပုံစံအလွတ်(မဖြည့်သွင်းထားသေးသောစာရွက်)ပေါ်တွင်လက်မှတ်လုံးဝမထိုးပေးသင့်ပါ။ မိမိ ပစ္စည်း မဟုတ်သည့် ဥပဒေနှင့် မလွတ်ကင်းသော(ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်ကြီးသော မူးယစ်ဆေးဝါး စသည်ဖြင့်) ပစ္စည်းများကို မိမိလက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ရှာဖွေပုံစံတွင် ဖြည့်သွင်းလျက် မိမိအပေါ် တရားစွဲဆိုလာပါက အပြစ်ကြီး လေး မည်ဖြစ်၍ သတိကြီးစွာ ထားသင့်ပါတယ်။ ရဲထံမှ ရှာဖွေပုံစံ မိတ္တူတစ်စောင်ကိုလည်း တောင်းယူခွင့်ရှိ သည်ကို သိရှိထားပါ။

မိသားစုဝင်များနှင့် မိမိ၏ရှေ့နေကို အသိပေးအကြောင်းကြားနိုင်ရန် ဖမ်းဆီးသော ရဲကို ခွင့်တောင်းနိုင်ပါတယ်။ ခွင့်ပြုချက်မရလျှင် တနည်းနည်းဖြင့် မိသားစုဝင်များနှင့် မိမိရှေ့နေကို ရအောင်အသိပေး အကြောင်းကြားပါ။ အဖမ်းခံရသူက အသာတကြည် အဖမ်းခံလျှင် ဖမ်းဆီးသောရဲသည် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးခြင်း မပြုရကြောင်းကို ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၆ (၁) တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။ ဖမ်းဆီးခံရစဉ် ရဲအချုပ်တွင် ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခံရပါက ဒဏ်ရာများကို ပြည်သူ့ဆေးရုံတွင် ပြသပြီး ဆေးစာရယူနိုင်အောင်ကြိုးစားပါ။ ဥပဒေအရ ဖမ်းဆီးထားစဉ် မိမိအား ရဲမှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခွင့်လုံးဝ မရှိပါ။ ရဲအချုပ်မှ တရားသူကြီးရှေ့သို့ တရားစွဲဆိုရန် မိမိအားတင်ပို့သည့်အခါ ရဲအချုပ်တွင် ရဲထံ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရပါက ဦးတိုက်လျှောက်ထားပြီး (တရားသူကြီးရှေ့တွင် တရားသူကြီးထံ နှုတ်ဖြင့်) အရေးယူပေးရန် တိုင်တန်းနိုင်ပါတယ်။

မိမိအနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ဦး၏ စွပ်စွဲသော ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ထားခြင်းမရှိပါက ရဲမှ ရဲအချုပ်တွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ပြီး တရားသူကြီးထံတွင် ဖြောင့်ချက်ပေး (ဝန်ခံ) ခိုင်းပါက မိမိ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို တရားသူကြီးအားပြသပြီး အမှန်အတိုင်း ရဲက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်၍ ထိုကဲ့သို့ ဖြောင့်ချက်ပေး (ဝန်ခံ) ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း လွတ်လပ်စွာ တရားသူကြီးအား ပြောဆိုနိုင်ပါတယ်။ တရားသူကြီးထံတွင် မိမိက ထိုသို့ ဖြောင့်ချက်ပေးနေစဉ် မိမိအားတင်ပို့သည့် ရဲအရာရှိသည် မိမိက တရားသူကြီးကို ပြောဆိုနေသည့် အကြောင်းအရာများကို မကြားနိုင်သည့်နေရာတွင် ရှိနေပေးပါရန်တရားသူကြီးထံ တင်ပြတောင်းဆိုနိုင်ပါတယ်။ အာမခံပေးနိုင်သောအမှုဖြစ်ပါက ရဲစခန်းတွင် အာမခံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတိုင်း အာမခံသူနှစ်ဦးနှင့် အာမခံပြုလုပ်ပြီး အချုပ်အနှောင်မှ လွတ်မြောက် အောင်လုပ်နိုင်ပါသည်။ အာမခံမည့်သူမရှိပါက ရဲထံ ကိုယ်ပိုင်ခံဝန်ဖြင့် အချုပ်မှလွတ်မြောက်အောင် လုပ်နိုင်ပါတယ်။ တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုတင်ပို့ခံရလျှင်လည်း ဥပဒေအရ ခုခံချေပပိုင်ခွင့် အဆင့်ဆင့်ရှိပါတယ်။ အာမခံ ပေးနိုင်သော အမှုဖြစ်ပါက အာမခံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အာမခံဖြင့် အချုပ်လွတ်ထုချေဖြေရှင်းနိုင် ပါတယ်။ အာမခံမပေးနိုင်သော အမှုဖြစ်လျှင်လည်း အချုပ်လွတ်အာမခံရရှိအောင် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉၇ (ခြွင်းချက်) အရ လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်ပါတယ်။

၈.၁၀ ရှေ့နေနှင့် ထုချေခွင့်

တရားလိုဘက် ပြင်ပရှေ့နေ ငှါးရမ်းခွင့်ရှိသလား။

ရဲအရေးယူပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အမှုများတွင် နစ်နာသည့် တရားလိုဘက်မှ ပြင်ပရှေ့နေ ငှါးရမ်းကာ ဥပဒေအရာရှိ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ အမှုလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၄၉၃)

တရားခံဘက် ပြင်ပရှေ့နေ ငှါးရမ်းခွင့်ရှိသလား။

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အမှုစွဲဆိုခံရသူ မည်သူမဆို အမှုတွင် ရှေ့နေဖြင့် ခုခံချေပပိုင်ခွင့်ရှိတယ်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၃၄၀(၁))

၈.၁၁ စီရင်ထုံး

တရားခွင်ထဲ အများပြည်သူဝင်ရောက် နားထောင်လေ့လာနိုင်သလား။

ဖွဲ့စည်းပုံပုဒ်မ ၁၉(ခ) အရ ဥပဒေအရ ကန့်သတ်ချက်များမှအပ ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် (Courts to be Open) တရားစီရင်ရမည်။ (ကျင့်ထုံးပုဒ်မ ၃၅၂)

ဥပဒေရဲ့ မူသဘောက ဘာလဲ။

တရားဥပဒေ၏ မူတရပ်မှာ တဖက်သတ်ကြားနာပြီး မဆုံးဖြတ်ရ၊ တဖက်သို့လည်း ချေပရှင်းလင်းခွင့်ပြုရမယ်။ နှစ်ဖက်စုံကြားနာပြီးမှ အမှား အမှန်ကို ဆုံးဖြတ်ရမယ်ဟု ဥပဒေက ရည်ရွယ်ပါတယ်။ (ဖိုးဟန်ပါ (၂)နှင့် နိုင်ငံတော်၊ ၁၉၄၇၊ ရန်ကုန် ၃၁၉)

အခန်း (၉)

ဥပဒေအထောက်အကူပေးသူ လေ့လာထားရမည့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာလျှောက်ထားမှု ပုံစံများ

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အာမခံပေးရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မဖြင့် စွပ်စွဲအရေးယူခြင်းခံရသည့်အခါ အာမခံလျှောက်ထားရမည့် လျှောက်လွှာပုံစံ

❖ အာမခံသူ (၂) ဦးလိုအပ်သည်။

❖ အိမ်၏ ကာလတန်ဖိုးနှင့် ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ရပ်/ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ထောက်ခံချက် လိုအပ်ပါသည်။

နမူနာပုံစံ (၁)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅ဝိ - / ၁၀ဝိ - ကပ်ရန်)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ .... မြို့နယ်/ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂၀...... ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် -

ဦး/ဒေါ်.................................... နှင့် တရားလို

ဦး/ဒေါ်.................................... စွပ်စွဲခံရသူ/များ

(ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ - .... အရစွဲဆိုမှု)

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ - ၄၉၆ အရ ခိုင်လုံသော ခံဝန်ဖြင့် အချုပ်လွတ်ထုချေခွင့်ပြုပါရန် အာမခံ လျှောက်ထားခြင်း

အထက်အမည်ပါ စွပ်စွဲခံရသူ/များမှ အောက်ပါအတိုင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

ရိုသေစွာဖြင့်

၁။ စွပ်စွဲခံရသူ (.....) ဦးမှာ ဤရုံးတော်၌ ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေပုဒ်မ – .... အရ စွပ်စွဲခံနေရသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

၂။ စွပ်စွဲခံရသူသည် ဤအမှုအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှါ စွပ်စွဲခံရသူ၏ ဥပဒေပါ အခွင့်အရေး တစ်ရပ်အနေဖြင့် အချုပ်လွတ် အာမခံ ရလိုပါသည်။

၃။ စွပ်စွဲသော ပြစ်မှုမှာ သေဒဏ်၊ တသက်တကျွန်းဒဏ် အပြစ်ပေးနိုင်သော အမှုလည်း မဟုတ်ပါ။ ဤရုံးတော်မှ ဥပဒေအရ အာမခံပေးနိုင်သော အခွင့်အာဏာ အပြည့်အဝရှိပါသည်။

၄။ စွပ်စွဲခံရသူ/များမှာ ဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းဖြင့် အိမ်ထောင်စုစာရင်းနှင့် အိုးအိမ်အတည်တကျ နေထိုင်ကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်မည့်သူများ မဟုတ်ပါ။ သက်သေများကို ချေဖျက်နိုင်သူများလည်း မဟုတ်ပါ။ ရုံးချိန်းမပျက်မကွက် လာရောက်ရင်ဆိုင်ပါမည်ဟု ဝန်ခံကတိပြုပါသည်။

၅။ ရုံးတော်မှ အာမခံပေးမည်ဆိုပါက ခိုင်လုံသောခံဝန်ဖြင့် အာမခံသူများ ပေးနိုင်ပါသည်။ ဤအမှုကို တရားဥပဒေဘောင် အတွင်းမှ ဖြေရှင်းထုချေသွားပါမည်။

၆။ သို့ပါ၍ စွပ်စွဲခံရသူ/များဖြစ်သော ဦး/ဒေါ်............................... အပေါ် လူမှုရေးအရလည်းကောင်း၊ ဥပဒေကြောင်းအရလည်းကောင်း၊ ထောက်ထားသနားညှာတာမှုဖြင့် အချုပ်လွတ်ထုချေခွင့် ပေးသနားပါရန် ရိုသေစွာဖြင့် လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

.... ရန်ကုန်မြို့

ဦး/ဒေါ်...............................

၂၀...... ခုနှစ်၊ ....လ၊ (......) ရက်။

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေအရ အာမခံပေးရမည်ဟု ပြဌာန်းမထားသော်လည်း ခြွင်းချက်အနေဖြင့် အာမခံရထိုက်သူများအတွက် အာမခံလျှောက်ထားရမည့် လျှောက်လွှာပုံစံ

- ❖ ကလေးသူငယ်
- ❖ အမျိုးသမီး
- ❖ ကျန်းမာရေးချို့တဲ့သူများကို ရုံးတော်က အာမခံပေးမည်ဆိုက ပေးနိုင်ပါတယ်။

နမူနာပုံစံ (၂)

…………………………မြို့နယ်တရားရုံးတော်၌

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးမှုအမှတ် ၈၄၆

ဦး/ဒေါ်………………………… တရားလိုနှင့်

ဦး/ဒေါ်………………………… စွပ်စွဲခံရသူ

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ၄၉၇ (ခြွင်းချက်) အရခိုင်လုံသောခံဝန်ဖြင့်အချုပ်လွတ်ထုချေခွင့်ပြုပါရန် အာမခံ လျှောက်ထားခြင်း

အထက်အမည်ပါ စွပ်စွဲခံရသူမှ အောက်ပါအတိုင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

၁။ စွပ်စွဲခံရသူ ဦး/ဒေါ်………………………… မှာ ဤရုံးတော်၌ ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ ၅၀၅(ခ)/ ၅၀၅(ဂ) အရ စွပ်စွဲခံနေရသူ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စွပ်စွဲသော ဖော်ပြပါပုဒ်မသည် အမြင့်ဆုံးထောင်ဒဏ် (၂) နှစ်အထိသာ အပြစ်ပေးနိုင်ပြီး သေဒဏ်၊ တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ် အပြစ်ပေးနိုင်သော အမှုလည်းမဟုတ်ပါ။ ဤရုံးတော်၏

ဆင်ခြင်တုံ တရားနှင့် ဥပဒေအရ အာမခံပေးနိုင်သော အခွင့်အာဏာ အပြည့်အဝ ရှိပါသည်။

၃။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၉၇ ၌ အောက်ပါအတိုင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

(၁) အာမခံမပေးနိုင်သော ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ရာဖြင့် စွပ်စွဲခံရသူတစ်ဦးသည် ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ စခန်းမှူးက ဝရမ်းမပါဘဲဖမ်းဆီးခြင်းဖြစ်စေ၊ ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်စေခံရသည့်အခါ၊ သို့မဟုတ်တရားရုံးရှေ့သို့ ထိုသူရောက်ရှိသောအခါ သို့မဟုတ် တရားရုံးရှေ့သို့ ခေါ်ဆောင်ခြင်း ခံရသည့်အခါထိုသူကို အာမခံဖြင့် လွှတ်ထားနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုသူသည် သေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ တစ်သက်တစ်ကျွန်းဒဏ်ဖြစ်စေ၊ စီရင်ထိုက်သော ပြစ်မှုတစ်ရပ်ကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ရန် သင့်လျော်သောအကြောင်းများရှိလျှင် ထိုသူကို လွှတ်ထားခြင်း မပြုရ။

သို့ရာတွင် အဆိုပါပြစ်မှုမျိုးဖြင့် စွပ်စွဲခံရသည့် အသက်တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ် အောက်ရှိသူမည်သူမဆို၊ သို့မဟုတ် မည်သည့်အမျိုးသမီးကိုမဆို သို့မဟုတ် ဖျားနာနေသော သို့မဟုတ် ချည့်နဲ့နေသော မည်သူကိုမဆို အာမခံဖြင့် လွှတ်ထားရန် တရားရုံးက ညွှန်ကြားနိုင်သည်။

၄။ စွပ်စွဲခံရသူ ဦး/ဒေါ်……………………သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့ အထွေထွေရောဂါကုဆေးရုံကြီးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် စိတ်ကျန်းမာရေး အထူးကုဆရာဝန် ဒေါက်တာ……………………… ထံတွင် အာရုံကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများကို (၉-၄-၂၀၁၉) နေ့ကတည်းက ပုံမှန်ဆေးကုသမှုကို (ယခုအမှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း မခံရမီအချိန်အထိ) ခံယူနေပြီး အာရုံကြောနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဆေးကို ယနေ့အချိန်အထိ နေ့စဉ်ပုံမှန် သောက်ပြီး ကုသနေရသူ အာရုံကြော ရောဂါဝေဒနာသည် တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ (၂၄-၁၀-၂၀၁၉) နေ့စွဲပါ ဆရာဝန်၏ ထောက်ခံချက် မူရင်းကို ပူးတွဲတင်ပြ အပ်ပါသည်။

၅။ စွပ်စွဲခံရသူ ဦး/ဒေါ်…………………………သည် (၄-၉-၂၀၁၉) နေ့ ညနေ ၈း၄၅ မိနစ်တွင် အင်းစိန်အကျဉ်းထောင် အချုပ်၌ အာရုံကြောအားနည်းပြီး မူးလဲသွားမတတ် ဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် ဆေးမှူးရောက်လာပြီး ဆေးပေးခဲ့ရပါသည်။ သူသည် (၂၈-၉-၂၀၁၉) ညနေ (၈း၀၀) နာရီ တွင် အိမ်သာအနီးတွင် မူးလဲသွားရာ အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ (ထောင်မှူး)နှင့် ဆေးမှူးတို့ရောက်

လာခဲ့ပြီး ဆေးကုသပေးခဲ့ပါသည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် (၆-၁၀-၂၀၁၉) နေ့ ညနေ (၉း၀၀) နာရီတွင်အာရုံကြောအားနည်းပြီးအခန်းထဲတွင်မူးလဲသွားသဖြင့်အနီးအနားမှအခန်းမှအကျဉ်းသားများ လှမ်းခေါ်ပေးသဖြင့် ဆရာဝန်ရောက်လာပြီး ဆေးကုပေးခဲ့ရပါသည်။

၆။ စွပ်စွဲခံရသူ ဦး/ဒေါ် ....သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၅) ရက်နေ့ တွင် "တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်" ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ....အဖွဲ့၏ .... တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေသူဖြစ်ပါသည်။ ပထမအကြိမ် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံသို့ ပါတီ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်တက်ရောက်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ စွပ်စွဲခံရသူသည် ၎င်း၏ နိုင်ငံရေးဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကျင့်ဝတ်ကိုစောင့်ထိန်းနေထိုင်သူဖြစ်သည့်အတွက် လုံးဝ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ အလားတူ ပြစ်မှုမျိုး ထပ်မံကျူးလွန်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။ တရားလိုပြသက်သေများမှာလည်း တပ်မတော်မှ အရာရှိများဖြစ်သည့်အတွက် ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

၇။ အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေနှင့်အညီ တရားလိုကို စစ်ဆေးသည့်အခါတွင် အမှုတွင် အဓိကသက်သေခံစာရွက်စာတမ်းအဖြစ် ဖေ့ဘုတ်မှတ်တမ်းကို စွပ်စွဲခံရသူ၏ ရှေ့နေမှ သက်သေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိ၍ သက်သေခံအဖြစ် လက်မခံသင့်ပါကြောင်း ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ရုံးတော်က သက်သေခံ (က) အဖြစ် လက်ခံခဲ့သော်လည်း သက်သေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၆၅ (က)၊ (ဂ)၊ (ဃ) နှင့် ၆၇ တို့နှင့်အညီ လက်ခံထားခြင်း မဟုတ်သဖြင့် သက်သေခံဝင်သည်ဟု သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်မဟုတ်သည့် အပြင် စွပ်စွဲခံရသူမှ အဆိုပါ မှတ်တမ်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မည်သည့်သက်သေခံပစ္စည်းနှင့်စာတမ်းအမှတ်အသားအထောက်အထားကိုမှ သိမ်းဆည်းတင်ပြနိုင်ခဲ့ခြင်း အလျဉ်းမရှိ သည်ကို တွေ့ရှိသဖြင့် သက်သေခံ (က) နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စွပ်စွဲခံရသူကို သံသယကင်းရှင်းစွာ အပြစ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။

၉။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၄(က) ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ မိမိ၏ ယုံကြည်ချက်၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ရေးသားဖြန့်ဝေခွင့် အခွင့်အရေးများကိုပြဋ္ဌာန်းထား

သည့် ဥပဒေများနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ လွတ်လပ်စွာသုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ယခုစွပ်စွဲထားသည့် ရာဇဝတ်ကြီးပုဒ်မဖြင့် အရေးယူအပြစ်ပေးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤသို့သော ဥပဒေအကြောင်းခြင်းရာများကို ထောက်ရှုပြီး စွပ်စွဲခံရသူကို ကြာမြင့်စွာချုပ်နှောင်မထားပဲ အမှုကို လွတ်လပ်စွာ ထုချေနိုင်စေရန် အလို့ငှါ အာမခံခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။

၁၀။ စွပ်စွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ စွပ်စွဲခံရသူကို (၂၅-၇-၂၀၁၉) နေ့ ကတည်းက ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်ပြီး အမှုစစ်ဆေးခဲ့ရာ တရားလို တစ်ဦးတည်းကိုသာ စစ်ဆေးပြီးစီးသည့်အဆင့်တွင် စွပ်စွဲခံရသူမှာ (၄) လ ကျော် အချုပ်ထဲ၌ ရှိနေပါသည်။ အမှုတွင် တရားလိုပြသက်သေ (၆) ဦးအထိ စစ်ဆေးရန် ကျန်ရှိနေရာ အချိန် (၁) နှစ်ကျော်ခန့် ကြာမြင့်နိုင်ပါသည်။ ယခုအဆင့်တွင် စွပ်စွဲခံရသူအား ဤအမှုကို စစ်ဆေးနေစဉ် ကြာမြင့်စွာ ချုပ်နှောင်ထားခြင်းဖြင့် ပြစ်မှုမတွေ့သေးမီ ကြိုတင် အပြစ်ပေးရာသို့ ရောက်စေပါသည်။ "Justice delayed, justice denied" တရားစီရင်မှု နှောင့်နှေးတာဟာ တရားမျှတမှုကို ငြင်းပယ်ရာ ရောက်သည်ဟု ဥပဒေဆိုရိုးလည်း ရှိနေသည့် အတွက် ထိုသို့မဖြစ်ရအောင် စွပ်စွဲခံရသူကို အာမခံခွင့်ပြုသင့်ပါသည်။

လျှောက်ထားစဉ်ကအထက်ဖော်ပြပါအထောက်အထားအချက်အလက်များကိုတင်ပြလျှောက်ထားခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့သဖြင့် လျှောက်လွှာကို ရုံးတော်က ပလပ်ခဲ့ပါသည်။

၁၂။ တရားရုံးတော်မှ စွပ်စွဲခံရသူအား အချုပ်လွတ် ထုချေခွင့် ပြုရန်သင့်၊ မသင့် စဉ်းစား သုံးသပ်ရာတွင် စွပ်စွဲခံရသူသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်နိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စဉ်းစားရန်မလိုဘဲ အချုပ်လွတ်ထုချေခွင့်ဆိုင်ရာမှုများဖြစ်သည့် တရားခံသည် အချုပ်လွတ် ထုချေခွင့်ပြုပါက တရားလိုပြသက်သေများကို ရာထူးအင်အား၊ ဓနအင်အားသုံး၍ ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ။ အချုပ်လွတ်ထုချေခွင့် ပေးပါက တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်၏ ပြင်ပသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရန် ရှိ၊ မရှိ။ အလားတူ ပြစ်မှုမျိုး ထပ်မံကျူးလွန်ရန် အကြောင်း ရှိ၊ မရှိ။ ရုံးတော်က တောင်းဆိုမည့် ခိုင်လုံသော ခံဝန်ပေးအပ် နိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စသည့် အချက်များကိုသာ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

၁၃။ ယခုအမှုမှ စွပ်စွဲခံရသူသည် မိမိအိုးအိမ်မိသားစုဖြင့် အတည်တကျနေထိုင်သူ ဖြစ်ပါသည်။

ဂုဏ်သိက္ခာအရ၊ လူမှုရေးအရ အချုပ်လွတ် ထုချေခွင့် ပြုမည်ဆိုပါက ရုံးတော်မှ တောင်းဆိုသည့် ခိုင်လုံသော ခံဝန်ပြုလုပ်ပေးရန် အဆင်သင့် ရှိပါသည်။

သို့ပါ၍ ရုံးတော်မှ စွပ်စွဲခံရသူအပေါ် အချုပ်လွတ် ထုချေခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

(စွပ်စွဲခံရသူ (သို့မဟုတ်) စွဲစွဲခံရသူ၏ ရှေ့နေများ)

ရန်ကုန်မြို့။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ( ) ရက်။

နမူနာပုံစံ ၁ သို့မဟုတ် ၂ နဲ့ တွဲသုံးရန်

နမူနာပုံစံ (၃)

စွပ်စွဲခံရသူ (တရားခံ) ဦး/ဒေါ်...အတွက် အာမခံပစ္စည်းစာရင်း

၁။ အာမခံသူအမည် .... အသက် ....

အဘအမည် .... အလုပ်အကိုင် ....

နေရပ်လိပ်စာ ....

....

အထက်ပါနေရပ်တွင် တောင်ဘက်လားသော် ....။ မြောက်ဘက်လားသော် ....။ အရှေ့ဘက်လားသော် ....။ အနောက်ဘက်လားသော် ....။ ယင်း အလား(၄)ရပ်အတွင်း ကျွန်တော်ပိုင်ဆိုင်သော အခင်း ....။ အကာ ....။ အမိုး ....။

(……………ပင်၊ ……………ပင်) အိမ်နှင့် ပိုင်းခြံ ကာလတန်ဖိုး (ကျပ်………………………………) ကို စွပ်စွဲခံရသူ (တရားခံ) ဦး……………………………………အတွက် အာမခံပါသည်။

ခံဝန်ပေးသူလက်မှတ်

၂။ အာမခံသူအမည် ……………………………… အသက် … … … … … … … … … … … .

အဘအမည် ……………………………………… အလုပ်အကိုင်………………………………………

နေရပ်လိပ်စာ ……………………………………………………………………………………………………

……

ကျွန်တော်/ကျွန်မသည် စွပ်စွဲခံရသူ ဦး/ဒေါ်……………………………………အတွက် ခံဝန်ချုပ်ဆိုအပ်သည်မှာ ကျွန်တော်/ကျွန်မ ပိုင်ဆိုင်ပြီး ရောင်းချပေါင်နှံထားခြင်း ကင်းရှင်းသော ……………………………မြို့နယ်၊ ………………………………ရပ်ကွက်၊ ……………………………လမ်း၊ အမှတ် (……………………) ရှိ မြေနှင့် အိမ်တို့ကို ခံဝန်ပစ္စည်းအဖြစ် တင်သွင်းရန် သဘောတူပါသည်။ ၎င်းမြေနှင့်အိမ်တို့၏ တန်ဖိုးမှာ ကာလတန်ဖိုးအားဖြင့် (ကျပ်……………………………) ခန့် တန်ဖိုးရှိပါသည်။

ခံဝန်ပေးသူလက်မှတ်

၂၀…… ခုနှစ်၊ …………………လ၊ (……) ရက်။

နမူနာပုံစံ (၄)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅၀ိ - / ၁၀ိ - ကပ်ရန်)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ....မြို့နယ်/ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂၀...... ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် - နိုင်ငံတော် -

တရားလို - နှင့်

ဦး/ဒေါ် -တရားခံ

(ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ - ၄၁၇ အရ စွဲဆိုမှု)

အကြောင်းအရာ။ ။ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ - ၂၅၉ အရ တိုင်တန်းသူ မလာရောက်သဖြင့် တရားခံ အား အမှုမှ စွဲချက်မတင်မီ ပြန်လွှတ်ပေးပါရန် တင်ပြလျှောက်ထားခြင်း။

အောက်ပါအတိုင်း ရိုသေစွာ တင်ပြလျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

၁။ အထက်ဖော်ပြပါအမှုတွင် တိုင်တန်းသူ မ...............................သည် ယနေ့ (၂၃.၁.၂၀၂၀နေ့ ရုံးချိန်းနေ့တွင် ရုံးတော်သို့ လာရောက်ခြင်း မရှိသည့်အပြင် တရားလို၏ ရှေ့နေမှာလည်း ရုံးချိန်းနေ့ ရုံးတော်သို့ လာရောက်ခြင်း မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၂။ အမှုမှာ ရဲအရေးမပိုင်သောအမှုဖြစ်ပြီး ကျေအေးနိုင်သော ပြစ်မှုဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရဲအရေးမပိုင်သောအမှု၊ ကျေအေးနိုင်သော ပြစ်မှုတို့တွင် ရုံးချိန်းနေ့ရက်တွင် တိုင်တန်းသူ ရုံးတော်သို့ လာရောက်ခြင်း မရှိပါက ရုံးတော်မှ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ - ၂၅၉ အရ တရားခံအား စွဲချက်မတင်မီ ပြန်လွှတ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

၃။ သို့ဖြစ်ပါ၍ တရားလိုနှင့် တရားလိုရှေ့နေတို့ ရုံးချိန်းနေ့ လာရောက်ခြင်း မရှိ၍ တရားခံအား အမှုမှ စွဲချက်မတင်မီ ပြန်လွှတ်ပေးပါရန် တင်ပြလျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

စွပ်စွဲခံရသူ (သို့မဟုတ်) တရားခံ၏ ရှေ့နေ

လက်မှတ်

အမည်

ရန်ကုန်မြို့

၂၀…… ခုနှစ်၊ ………………….လ၊ (……) ရက်။

အမှုရုတ်သိမ်းခွင့်ပြုရန် ရေးသားတင်ပြရမည့် လျှောက်ထားလွှာပုံစံ

- စစ်ဆေးဆဲ မည်သည့်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုတွင်မဆို ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုရန် တရားလိုက ဥပဒေအရာရှိမှ တစ်ဆင့် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ တရားခံ၏ သဘောတူညီချက် ရယူရန် မလိုအပ်ပါ။

နမူနာပုံစံ (၅)

သို့

မြို့နယ်ဥပဒေအရာရှိ

မြို့နယ်ဥပဒေရုံး

…………………မြို့

ရက်စွဲ။

အကြောင်းအရာ။ ။ အမှုရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားတင်ပြခြင်း။

ရည်ညွှန်းချက်။ ။ ………မြို့နယ်တရားရုံး၏ ရာဇဝတ်ကြီး အမှုအမှတ် …../၂၀၁၉

၁။ အမှုဖြစ်စဉ်မှာ ၁၂.၁.၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ည (၁) နာရီအချိန်တွင် ဦးလှ၏ သားဖြစ်သူ မောင်ဖြူအား

တစ်ရွာတည်းနေ ဦးရန်သူမှ ရန်ဖြစ်စကားများ၍ အနီးရှိ ဓါးဖြင့် ရမ်းခုတ်လိုက်ရာ မောင်ဖြူ၏ ညာဘက် လက်သူကြွယ်၊ ပထမအဆစ် ပြတ်တောက်သွားသည့်အတွက် မောင်ဖြူက ဦးရန်သူ အပေါ် အရေးယူ ပေးရန် စွဲဆိုခဲ့သည့်အမှုဖြစ်ပါသည်။

၂။ အမှုတွင် လိုပြသက်သေများ စစ်ဆေးပြီးဖြစ်ပါသည်။ စွဲချက် မတင်ရသေးပါ။ တရားလိုနှင့် တရားခံ တို့မှာ အိမ်နီးနားချင်း နေထိုင်ကြပြီး ဆွေမျိုးသားချင်းလည်း တော်စပ်ကြပါသည်။

၃။ အခင်းဖြစ်ပွားရခြင်းမှာလည်း တစ်ဦးကို တစ်ဦး နစ်နာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲ စိတ်လိုက် မာန်ပါ ဖြစ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများဖြစ်၍လည်း နှစ်ဘက်သောဆွေမျိုး အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဖြန် ဖြေပေးမှုကြောင့် တဦးအပေါ်တဦး နားလည်ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ နောက်နောင်တွင် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ နေ ထိုင်လိုကြသူများဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဦးရန်သူအပေါ် ဆက်လက် တရားစွဲလိုခြင်း မရှိပါ။ တဦးနှင့် တဦး အာဃာတ တရားလည်း ရှိကြလိုခြင်း မရှိပါ။

၄။ ထိုသို့ အမှုရုပ်သိမ်းရန်အတွက်လည်း ကျနော်အား မတရားခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အနိုင်အထက်ပြုခြင်း တစုံတရာမရှိဘဲ မိမိကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်သောဆန္ဒဖြင့် ရုပ်သိမ်းရခြင်း မှန်ပါသည်။ ထိုသို့ ရုပ်သိမ်း ရခြင်းကိစ္စအဝဝကို ကျနော်လုံးဝတာဝန်ယူပါသည်။

၅။ သို့ပါ၍ နစ်နာသူ ကျွန်တော် မောင်ဖြူ၏ အမှုရုပ်သိမ်းခြင်းပြုရန် တင်ပြခြင်းအပေါ် ဥပဒေနှင့်အညီ ရုပ်သိမ်းခြင်းပြုပါရန် လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

(နစ်နာသူ တရားလို)

နမူနာပုံစံ (၆)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅ဝိ - / ၁ဝဝိ - ကပ်ရန်)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ....မြို့နယ်/ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂ဝ...... ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် -

နိုင်ငံတော် - တရားလို နှင့်

ဦး/ဒေါ် - တရားခံ

(ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ - ....အရ စွဲဆိုမှု)

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ - ၃၄၄ အရ အရ ရုပ်သိမ်းခွင့်ပြုရန် လျှောက်ထားခြင်း

ရှိသေစွာဖြင့်

၁။ အမှုဖြစ်စဉ်မှာ ၁၂.၁.၂ဝ၁၉ ခုနှစ်၊ ည (၁) နာရီအချိန်တွင် ဦးလှ၏ သားဖြစ်သူ မောင်ဖြူအား တစ်ရွာတည်းနေ ဦးရန်သူမှ ရန်ဖြစ်စကားများ၍ အနီးရှိ ဓါးဖြင့် ရမ်းခုတ်လိုက်ရာ မောင်ဖြူ၏ ညာဘက်လက်သူကြွယ်၊ ပထမအဆစ် ပြတ်တောက်သွားသည့်အတွက် မောင်ဖြူက ဦးရန်သူအပေါ် အရေးယူပေးရန် စွဲဆိုခဲ့သည့် အမှုဖြစ်ပါသည်။

၂။ အမှုတွင် လိုပြသက်သေများ စစ်ဆေးပြီးဖြစ်ပါသည်။ စွဲချက်မတင်ရသေးပါ။ တရားလိုနှင့် တရားခံတို့မှာ အိမ်နီးနားချင်း နေထိုင်ကြပြီး ဆွေမျိုးသားချင်းလည်း တော်စပ်ကြပါသည်။

၃။ အခင်းဖြစ်ပွားရခြင်းမှာလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နစ်နာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်မရှိဘဲ စိတ်လိုက်မာန်ပါဖြစ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများဖြစ်၍လည်း နှစ်ဘက်သောဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဖြန်ဖြေပေးမှုကြောင့် တဦးအပေါ်တဦး နားလည်ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ နောက်နောင်တွင် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ နေထိုင်လိုကြသူများဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဦးရန်သူအပေါ် ဆက်လက်တရားစွဲလိုခြင်း မရှိပါ။

တဦးနှင့်တဦး အာဃာတတရားလည်း ရှိကြလိုခြင်း မရှိပါ။

၄။ ထိုသို့ အမှုရုပ်သိမ်းရန်အတွက်လည်းကျနော်အားမတရားခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အနိုင်အထက်ပြုခြင်း တစုံတရာမရှိဘဲ မိမိကိုယ်တိုင် လွတ်လပ်သောဆန္ဒဖြင့် ရုပ်သိမ်းရခြင်း မှန်ပါသည်။ ထိုသို့ ရုပ်သိမ်းရခြင်းကိစ္စအဝဝကို ကျနော်လုံးဝတာဝန်ယူပါသည်။

၅။ သို့ပါ၍ နစ်နာသူ ကျွန်တော် မောင်ဖြူ၏ အမှုရုပ်သိမ်းခြင်းပြုရန် တင်ပြခြင်းအပေါ် ဥပဒေနှင့်အညီ ရုပ်သိမ်းခြင်းပြုပါရန် လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

ရန်ကုန်မြို့

(နစ်နာသူ တရားလို)

၂၀...... ခုနှစ်၊ ....လ၊ (......) ရက်။

နမူနာပုံစံ (၇)

…………………………………………….ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂၀…… ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် - - - - - - -

နိုင်ငံတော် -တရားလိုနှင့်

ဦး/ဒေါ်- (ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ -၃၀၂(၂) အရစွဲဆိုမှု)

တရားခံအတွက် အစိုးရစရိတ်ဖြင့် အကျိုးဆောင်ရှေ့နေ ငှါးရမ်းပေးပါရန် လျှောက်ထားခြင်း။

ရိုသေစွာဖြင့်

၁။ လျှောက်ထားသူသည် အထက်ပါအမှုမှ စွပ်စွဲခံရသူ တရားခံဖြစ်ပါသည်။

၂။ လျှောက်ထားသူသည် ဆွေမျိုးသားချင်း မရှိသည့်အပြင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတစ်ဦးဖြစ်၍ ရှေ့နေ မငှါးရမ်းနိုင်ပါ။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ခုခံချေပနိုင်စွမ်း မရှိပါ။

၃။ လျှောက်ထားသူအပေါ် စွဲဆိုထားသည့် ပုဒ်မမှာ သေဒဏ်ထိုက်သည့် ပြစ်မှုဖြစ်၍ ရုံးတော်မှ မိမိကိုယ်စားထုချေဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက်ရှေ့နေငှါးရမ်းပေးပါရန်လေးစားစွာလျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

ရန်ကုန်မြို့

၂၀…… ခုနှစ်၊ ………………….လ၊ (……) ရက်။

နမူနာပုံစံ (၈)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅ဝဝ - / ၁ဝဝဝ - ကပ်ရန်)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ……………………………………….မြို့နယ် / ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂ဝ…… ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် - - - - - - -

နိုင်ငံတော် -တရားလိုနှင့်

ဦး/ဒေါ် - တရားခံ

(ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ - ……………….အရ စွဲဆိုမှု)

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၁၆(က) အရ သက်သေခံပစ္စည်းအား ခိုင်လုံသော ခံဝန်များဖြင့် အမှုမပြီးမီ ပေးအပ်ထားပါရန် လျှောက်ထားခြင်း

ရှိသေစွာဖြင့်

၁။ အထက်ပါအမှုတွင် သက်သေခံအဖြစ် သိမ်းဆည်းခဲ့သော မော်တော်ယာဉ် (……….) မှာ လျှောက်ထားသူပိုင် ဖြစ်ပါသည်။ သက်ဆိုင်သော အထောက်အထားများ ပူးတွဲ၍ တင်ပြအပ်ပါ သည်။

၂။ ယင်းပစ္စည်းအား ရုံးတော်မှ အမှုအတွင်း သိမ်းဆည်းထားပါက ယိုယွင်းပျက်စီးနိုင်ပါသည်။

၃။ လျှောက်ထားသူ၏ မော်တော်ယာဉ် (………..)အား ရုံးတော်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ယူခွင့်ရရှိပါက လျှောက်ထားသူသည် ရုံးတော်မှ ယုံကြည်စိတ်ချလောက်သော ပဋိညာဉ်များနှင့် အခြား လုံလောက်သော ခံဝန်များကို ပေးသွင်းရန် အသင့်ရှိပါသည်။

၄။ ရုံးတော်မှ လိုအပ်၍ ခေါ်ယူသည့်အခါတွင် သက်သေခံပစ္စည်းအား ပြန်လည်၍ တင်ပြမည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

သက်သေခံပစ္စည်းများ

(၁) ……………………………

(၂) ……………………………

(၃) ……………………………

၅။ သို့ပါ၍ လျှောက်ထားသူ၏ လျှောက်ထားချက်များအား ညှာတာထောက်ထား၍ သက်သေခံပစ္စည်းအား ထုတ်ယူခွင့် ပေးပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

ရန်ကုန်မြို့

၂၀…… ခုနှစ်၊ ………………….လ၊ (……) ရက်။

နမူနာပုံစံ (၉)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅ဝ – / ၁ဝဝ – ကပ်ရန်)

………………………………….မြို့နယ်/ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂ဝ…… ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် – – – – –

နိုင်ငံတော် –တရားလို နှင့်

ဦး/ဒေါ် – တရားခံ

(ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ – ………………. အရ စွဲဆိုမှု)

ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ –၂ဝ၅(၁) အရ တရားခံအား ရုံးတော်သို့ လာရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားခြင်း

ရှိသေစွာဖြင့်

၁။ ဦးဖြူသည် ဤရုံးတော်၏ ရာဇဝတ်ကြီးမှုအမှတ် (………………)တွင် ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ဝ ဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း ခံထားရသော စွပ်စွဲခံရသူဖြစ်ပါသည်။

၂။ အမှုမှာ တရားလိုနှင့် တရားလိုပြ သက်သေများကို စတင်စစ်ဆေးရန် အဆင့်တွင် ရှိနေပါသည်။

၃။ ဦးဖြူသည် အစာအိမ်ရောဂါဖြင့် ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး၌ ခွဲစိတ်ကုသမှု ခံယူထားသူဖြစ်ပါသည်။ (မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းပြချက်ကို ဖော်ပြရန်) ဆေးရုံမှဆင်းပြီး (၂) လခန့် အနားယူရမည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေပါသည်။ ဆေးလက်မှတ်များ ပူးတွဲတင်ပြအပ်ပါသည်။

၄။ သို့ပါ၍ ဦးဖြူအား ရုံးတော်သို့ ရုံးချိန်းရက်များတွင် လာရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးထားပါရန် ဦးဖြူ၏ ရှေ့နေမှ အမှုကို ဆက်လက်စစ်ဆေးခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

ရန်ကုန်မြို့

၂၀…… ခုနှစ်၊ ……………………….လ၊ (……) ရက်။

နမူနာပုံစံ (၁၀)

(ရုံးခွန်တံဆိပ်ခေါင်း ၅ဝိ - / ၁ဝဝိ - ကပ်ရန်)

…………………………………….မြို့နယ်/ခရိုင် တရားရုံးတော်၌

၂၀…… ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ကြီးအမှုအမှတ် -

နိုင်ငံတော် - တရားလို နှင့်

ဦး/ဒေါ်- တရားခံ

(ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ - ………………….အရစွဲဆိုမှု)

ရုံးချိန်း ပျက်ကွက်ခြင်းအတွက် ခွင့်လျှောက်ထားခြင်း

ရှိသေစွာဖြင့်

၁။ လျှောက်ထားသူ …………………………………..အား ရုံးတော်မှ ရုံးချိန်း ……………………………… ရက်နေ့

လာရောက်ရန် ချိန်းဆိုထားပါသည်။

၂။ လျှောက်ထားသူ ……………………………………သည် ရုံးတော်မှ ချိန်းဆိုထားသည့် ရုံးချိန်း နေ့ရက်တွက် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ရခြင်းမှာ ………သည့်အတွက် ရုံးတော်သို့ မလာရောက်နိုင်ဘဲ ရုံးချိန်း ပျက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ သို့ပါ၍ လျှောက်ထားသူ ……………………………… အား ထိုကဲ့သို့ ရုံးချိန်း ပျက်ကွက်ရခြင်းကို ခွင့်လွှတ်ပါရန်နှင့် နောက်ရုံးချိန်းရက်နေ့၌ မပျက်မကွက် ရုံးတော်သို့ အချိန်မီ ရောက်ရှိလာရန် တာဝန်ယူ ကတိပြုပါကြောင်း ရိုသေစွာ လျှောက်ထားအပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

လျှောက်ထားသူ

လက်မှတ်

အမည်

နေရပ်

ရန်ကုန်မြို့

၂၀……ခုနှစ်၊ ………………….လ၊ (……) ရက်။

အခန်း (၁၀)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥပဒေအထောက်အကူပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို ဆက်သွယ်နိုင်ရန် အချက်အလက်များ

(က) ရန်ကုန် ဥပဒေရေးရာ ကုစားရေးအဖွဲ့ (မြန်မာ) ရုံးများ

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	ဒေသ	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	ရုံးဖုန်း - 09 450048660 Hot Line – 09 33376993၊ 09 33376994	ရန်ကုန်ရုံးချုပ်	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၂	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 449919126	ရန်ကုန်၊ လှိုင်သာယာ	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၃	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 979197420	ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားရုံး	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၄	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 250883064	ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေရုံး	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၅	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 456391059	မွန်ပြည်နယ်၊ မော်လမြိုင်ရုံး	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၆	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 798673014	မန္တလေးတိုင်း၊ မန္တလေးရုံး	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၇	Legal Clinic Myanmar	**Legal Clinic Myanmar**	Hot Line – 09 696642256	ပဲခူးတိုင်း၊ ပဲခူးမြို့ရုံး	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန် အီးမေးလ်	ဒေသ	ဆက်သွယ်ရန် ဖုန်း	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	U Oo Kyaw Thein	**Myanmar Environmental Legal Services (Public Interest Environmental law Firm)**	envlegals@protonmail.com	ရန်ကုန်	09421720170	**1**. Environmental Legal Consultation and Analysis **2**. Research on Environmental Legislation and Judicial Process **3**. Resource Laws Consultation and Analysis **4**. Environmental Laws Training **5**. Facts Sheet **6**. EIA Training and Review **7**. Natural Resource Management Training and Consultation **8**. Litigation on Environmental Pollution, Ecological Destruction and Natural Resource Damage **9**. Environmental Conflicts Resolution **10**. Legal Drafting **11**. Due Diligence Reviews **12**. Legal Security Training **13**. Land Laws Training **14**. Forestry Law Training **15**. Heritage Law Training **16**. Legal and Political Research **17**. Legal and Political Training **18**. Legal and Political Consultation **19**. Research Training **20**. Climate Change Litigation **21**. Protection of Environmental Rights Defenders **22**. Para-legal Training
၂	U Yadana	**BraveHeart Foundation**	braveheart.eccd@gmail.com	ရန်ကုန်	09448007035	
၃	Ye Yint Htun	**Namati**	yeyinth@namati.org	ရန်ကုန်	09 65046822	
၄	-	**Legal Clinic Myanmar**	programmanager.lcm@gmail.com	ရန်ကုန်	09263719529	
၅	Kyi Kyi Soe	**Terre des Homme (TdH)**	kyi.kyisoe@mm.tdh.net	ရန်ကုန်	09421147412	
၆	Thwe Thwe Soe	**Kings N Queens**	thwethwesoefb779@gmail.com	ရန်ကုန်	09448052277	

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန် အီးမေးလ်	ဒေသ	ဆက်သွယ်ရန် ဖုန်း	လိုက်ပါဆောင် ရွက်ပေးသည့်အမှု
၇	Thwin Linn Aung	**Genuines People's Servants**	thwinlinnaung.gps@gmail.com	ရန်ကုန်	09250795915	
၈	Yee Nwe Tun	**COLORS RAINBOW**	yeenweh04@gmail.com	ရန်ကုန်	09400447181	-Domestic violence, Sexual violence,LGBT
၉	Nandar Htway	**EQUAL (COMMUNITY BASED LEGAL PROGRAM**	-	ရန်ကုန်	09422205571	-Sexual violence, Juvenile justice,Drugs,LGBT
၁၀	U Khun Kyaw Myint Hlaing	**HLAING INTERNATIONAL LAW FIRM**	ukhunwinhlaing@gmail.com	ရန်ကုန်	01389971	-Human trafficking, Domestic violence, Sexual violence, Land rights, Juvenile justice,Family law,Crimes, Civil case
၁၁	U Robert San Aung	**HYGIENIC LEGAL CLINIC OFFICE**	hygienic.legal.clinic@gmail.com	ရန်ကုန်	0943049313	- Juvenile justice - Drugs - Employment - Crimes - Freedom of speech - Political cases
၁၂	Nwe Ni Aung	**JUSTICE FOR ALL LAW FIRM**	justiceforall.myanmar@gmail.com		09263130616	Human trafficking, Domestic violence, Land rights, Juvenile justice, Drugs, Family law, Employment, Crimes, Freedom of speech
၁၃	Daw Wai Phyoe Kyaing	**LAW OF EQUAL FOR WOMEN ASSOCIATION**	maphyowaikyaing@gmail.com		0973087647	- Human trafficking (child trafficking),Domestic violence,Sexual violence, Family law, Crimes,LGBT
၁၄	U Kyaw Myint	**U KYAW MYINT LAW FIRM (U.K.M Legal Aid Services Co., Ltd)**	ukm.lawfirm.mm@gmail.com legalaid.services.mm@gmail.com	ရန်ကုန်	0973051277 09443054123	Family law, Crimes, Civil cases
၁၅	U MYINT THWIN	**LAW FIRM/MW34 LAW FIRM**	advocate.myint.thwin@gmail.com	ရန်ကုန်	092014767	- Land rights - Freedom of speech

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန် အီးမေးလ်	ဒေသ	ဆက်သွယ်ရန် ဖုန်း	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁၆	U Tin Shwe	UNIVERSITY LEGAL CLINIC	legalclinic.ulc@gmail.com	ရန်ကုန်	-	- Land rights,Family law, Mortgage, Succession cases, Tort
၁၇	U Tun Hlaing	YANGON JUSTICE CENTER	yangonjusticecenter@gmail.com	ရန်ကုန်	09-31034679	Human trafficking, Domestic violence, Land rights, Juvenile justice, Drugs, Family law, Employment, Crimes, Contracts
၁၈	U Aung Thu Yein Tun	NAY THU YEIN LAW FIRM	lawyernaythuyein@gmail.com naythuyeinlawfirm@gmail.com		09421018528 09261850691	- Land rights, - Employment

ကချင်ပြည်နယ်

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	ဦးသန်းစိုး	Rules Of Laws	၀၉-၄၃၀၇၆၆၉၀	- တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုဆိုင်ရာ အဓိကထားပြီး သင်တန်းများ၊ workshopများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။
၂	ဦးလှမျိုး	ILAM -ဗန်းမော်	၀၉-၄၀၀၀၂၇၇၂၇	-
၃	ဒေါ်ဆွေဆွေကောင်း	ILAM -မိုးကောင်း	၀၉-၇၉၃၅၄၃၈၂၁	-
၄	ဦးအောင်မြင့်	မြစ်ကြီးနားခရိုင်	၄	ဦးအောင်မြင့်
၅	ဒေါ်ဘန်ထွယ်	Legal Clinic Myanmar	၀၉၉၆၂၃၅၈၃၇၉	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့်အခြားကိစ္စရပ်များ
၆	U Nay Lin Naing,	Manaw Mye Legal Aid Netwok	၀၉၇၉၇၃၂၄၇၈၅	ရာဇဝတ်မှု၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ။
၇	U Bawm Kyang	Kachin Legal Clinic	၀၉ ၄၇၀၆၁၅၉၉	မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့်အမှု၊ ၁၇/၁ ပုဒ်မ (မတရားအသင်းဆက်သွယ်မှုပုဒ်မ)
၈	U Ma Kha @ Kha Bung	Individual	၀၉ ၄၂၀ ၃၁၈၅၈	လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် အမှုကိစ္စများ၊ နိုင်ငံရေး အမှု ကိစ္စများ။
၉	Daw Hkin Cho Cho Mai,	Probono Lawyers Group	၀၉ ၄၀၀၀၁၉၃၃၉	-
၁၀	ဦးအောင်ကျော်စိုး	အမြဲစိမ်းချစ်သူ	၀၉၄၀၀၀၅၈၉၉၇၊ ၀၉၇၉၃၀၀၆၈၅၂	LGBT အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေ နဲ့ပတ်သက်ပြီး။
၁၁	Office	Rule of Law Centre	၀၉-၄၅၇၀၃၃၆၉၆	-
၁၂	ဒေါ်နွယ်နွယ်ဦး	တသီးပုဂ္ဂလိက၊	၀၉-၄၀၀၀၄၆၃၂၀	ရာဇဝတ်မှု၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ။

ကရင်ပြည်နယ်

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	အီးမေးလ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	ဦးစောမောင်ကြီး	၈၈ကရင်ကျောင်းသားမျိုးဆက်အဖွဲ့အစည်း	၀၉ ၂၅၅ ၇၇၂ ၅၃၈	-	တရားမမှု၊ ပြစ်မှုနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များ
၂	နော်ခရစ္စတီးနား	အမျိုးသမီးအဖွဲ့များကွန်ယက် (ကရင်ပြည်နယ်)	၀၉ ၄၂၅ ၃၄၀ ၉၂၈	-	တရားမမှုများ
၃	ဦးမြင့်အောင်	စစမျိုးဆက်(ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပွင့်လင်းအဖွဲ့အစည်း	၀၉ ၃၂၁ ၁၆၂၅၂	-	ပြစ်မှုနှင့်မြေယာကိစ္စရပ်များ
၄	ဦးမန်းသိန်းဇော်	သွီးအဖွဲ့အစည်း(Thwee Organization)	၀၉ ၃၆၃၇၅၁၀၀	-	မြေယာနှင့် အမျိုးသမီးကိစ္စရပ်များ
၅	ဦးပြည့်ဖြိုးအောင်	Individual	၀၉ ၂၅၅ ၈၉၉ ၅၂၈၊ ၀၉ ၄၀၁၀၀ ၉၂၂၉	-	တရားမမှုနှင့်ပြစ်မှုများ
၆	ဒေါ်အိအိခိုင်	Individual	၀၉ ၄၂၅ ၀၀၂ ၅၃၆	thetkhaing.ei@gmail.com	တရားမမှုနှင့်ပြစ်မှုများ
၇	စောချစ်ကို	ဘားအံကျောင်းသားသမဂ္ဂ	၀၉ ၄၉၇၇၈၁၇၈	-	ကျောင်းသားကိစ္စရပ်များ
၈	နော်အဲလိဇဘက်	Individual	၀၉၂၅၄၂၉၄၃၀၅	elizabethdah@gmail.com	အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနည်းမျိုးစုံ
၉	နန်းစန်းစန်းဝင်း	Free and Justice	၀၉၄၂၅၀၄၀၉၉၈	nsinsinone@gmail.com	အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနည်းမျိုးစုံ
၁၀	ဒေါ်မောမောမေ သန်းဝေ	WON	၀၉ ၄၂၀ ၀၆၈ ၇၇၀	-	အမျိုးသမီးအကြမ်းဖက်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ
၁၁	ဦးမောင်ကို	KOG	၉၂၅၅၇၂၅၇၉၉	doctorarrbwar@gmail.com	ပြစ်မှုနှင့်မြေယာကိစ္စရပ်များ
၁၂	ဦးစောထက်လင်းထူး	Hpa-An Justice Center	၉၄၃၀၅၁၄၆၃/ ၀၉၇၆၆၆၃၅၆၅၅	office.ibjhpan@gmail.com	ပြစ်မှုဆိုင်ရာများ
၁၃	နော်ပိုပိုဝင်းထူး	Paralegal- Individual	၉၄၄၃၈၉၂၀၈၈	nawpopowinhtoo@gmail.com	အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနည်းမျိုးစုံ
၁၄	ဒေါ်မိုငယ်	KWDAG (အဖွဲ့ပြောင်း)	၉၇၉၆၃၉၉၅၇၅	-	အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနည်းမျိုးစုံ
၁၅	နန်းခင်ဝင်း	Paralegal	၀၉ - ၇၉၁၅၇ ၆၉၈၄	-	
၁၆	စောကျော်လှ	Mikayin Working Group	၀၉ - ၄၉၇၈၀ ၄၄၁/ ၀၉ - ၄၅၀၅၃ ၄၃၃၄	-	တရားမမှုများ

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	အီးမေးလ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁၇	နန်းတင်တင်လှိုင်	Women Initiative	၀၉-၄၂၅၀၄ ၁၇၃၄	-	
၁၈	စောဇာလီ	AFFM-IUF	၀၉-၇၉၄၃၉ ၆၉၃၂	-	
၁၉	ဒေါ်မာလာဝင်း	Village Administrator	၀၉-၇၉၁၅၈ ၅၈၄၅	-	

မွန်ပြည်နယ်

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	Daw Thi Thi Nwe	မေတ္တာဆုံဆည်း	၀၉ ၇၉၅၈၉၇၃၅၃	ကလေးမုဒိန်း၊ ကျား၊ မ အပေါ်အခြေခံသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ချိုးဖောက်မှု၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု၊ အမျိုးသမီးအရေး
၂	U Thu Rein Tee	Mawlamyine Justice Centre	၀၉ ၄၂၅၂၆၄၈၆၈	
၃	Daw Khin Than Htwe	MWCUC	၀၉ ၇၉၃၆၆၅၈၂၄	
၄	Daw Zin Thwe Win	Legal Clinic Myanmar	၀၉ ၄၃၁၃၀၇၁၃	
၅	U Win Min Bo	Local Resource Center	၀၉-၂၅၅၈၃၇၈၈	
၆	Daw Yee Mon Htwe	Care	၀၉-၉၆၄၅၆၅၁၃၄	
၇	Khun Kyaw San	Pada Thar Moe	၀၉-၄၂၅၂၉ ၄၉၆၈	
၈	မင်းစည်သူ	MWCUC	၀၉-၇၇၀၉၃ ၁၃၈၄	
၉	သူရိန်ဝင်း	MWCUC	၀၉-၂၅၅၈၁ ၅၀၇၃	
၁၀	မင်းစိုးသိန်း	Mon Regional Land Users Network	၀၉-၂၅၅၈၂၀၃၇၆	
၁၁	ဒေါ်စန္ဒာသိန်း	Mawlamyaing Bar Association	၀၉-၈၇၀ ၁၉၅၁	
၁၂	ဒေါ်ချိုချိုရီ	High Court of the Mon State	၀၉-၂၀၁၈ ၃၀၉	
၁၃	ကေသီလှိုင်	MJC Mawlamyaing Justice Center	၀၉-၄၂၅၂၆၇၀၉၃	

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁၄	ဒေါ်မိုးမိုးသူ	Legal Light	၀၉-၇၈၄၇၂၈၇၆၃	
၁၅	ထွန်းအောင်အောင်	CBI	၀၉-၄၂၅၃၃၅၆၇	
၁၆	ဦးတင်ညွန့်	Farmer Affair Committee	၀၉-၉၇၀၅၈၁၃၀၃	
၁၇	မင်းလင်းကိုကို	Complaint Department (member) Mon Hluttaw	၀၉-၉၇၃၄၃၄၀၃၂	
၁၈	ဦးသိန်းရွှေ	Legal Light	၀၉-၄၂၅၃၄၀၈၅၈	
၁၉	ဒေါ်ခင်မာဝင်း	Legal Light	၀၉-၂၅၅၈၁၅၀၁၄	
၂၀	ဦးစွန်ကျော်ကျော်မိုး	Legal Light	၀၉-၉၇၀၇၉၀၀၂၃	
၂၁	ဒေါ်စောဥမ္မာ	Ministry of Social Welfare	၀၉-၂၅၅၈၁၅၀၁၄	
၂၂	မိုးဇော်ထွန်း	Success	၀၉-၂၅၉၂၅၁၈၇၃	
၂၃	ဦးအောင်သက်ဦး	Regional Government	၀၉-၇၉၂၅၅၄၈၈၉	
၂၄	ဦးစိုးသန်း	Township Administration Department	၀၉-၅၀၇၅၉၇၀	
၂၅	ဦးလှမြင့်ဟန်	Ministry of construction	၀၉-၇၉၀၂၃၉၆၉၈	
၂၆	ဦးဝင်းဇော်လတ်	Legal Department	၀၉-၉၇၁၄၈၉၂၀၄	
၂၇	ဒေါ်ဝင်းဝင်းမာ	Ministry of Health and Support	၀၉-၇၇၅၅၂၁၇၇၀	
၂၈	ဦးနီဇော်	Public Affair Committee	၀၉-၇၇၃၇၇၉၀၃	
၂၉	ဦးစောလင်းအောင်	Complaint Department (Member)	၀၉-၄၄၉၀၀၁၂၇၀	
၃၀	မင်းမင်းဇော်	Community Environment Conversation Group	၀၉-၂၅၅၈၁၅၅၀၆	
၃၁	သောင်းညွန့်စိုး	Lawka Alin	၀၉-၄၄၉၂၅၃၇၅၆	
၃၂	ဒေါ်ယဉ်နွယ်ဦး	HRDCA	၀၉-၂၅၃၀၄၉၉၄၂	
၃၃	သူရိန်	My Justice	၀၉-၂၅၅၈၁၈၀၇၃	

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၃၄	ဒေါ်သန်းသန်း	Paralegal	၀၉ - ၉၇၈၈၈၉၈၂၉	
၃၅	အောင်နိုင်ဦး	စာနာမှုစေတနာ	၀၉ - ၄၂၅၃၆၉၁၆၁	MSM များကြုံတွေ့ရသည့် အမှုကိစ္စများ။

ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	အီးမေးလ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက် ပေးသည့်အမှု
၁	ဦးအောင်ဇင်	Rule of Law (Lashio)	၀၉ ၄၂၈၃၇၂၀၄၉	uaungzin.lso@gmail.com	မြေယာ၊ကလေးသူငယ်၊ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု
၂	မယုမာလာမြင့်	Lashio Tomboy and Lesbian Group	၀၉ ၇၈၇၇၅၅၁၆၈	yumarlar126@gmail.com	အမျိုးသမီးနှင့် lesbians, Tom Boys
၃	မိုင်းမျိုးအောင်	Ta’ang Legal Aid	၀၉ ၂၅၆၂၃၆၆၅၄	vedangkh.tla@gmail.com	(အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု)
၄	ဦးချမ်းငြိမ်းမိုး	အလင်းမီးအိမ်	၀၉ ၄၀၃၇၀၁၇၁၄	channyeinmoe@gmail.com	နိုင်ငံရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှု။
၅	ဒေါ်နန်းသက်သက်ထွန်း	Local Resource Centre	၀၉ - ၄၄၄၀၀၁၅၇၁	lashioro@gmail.com	Gay, Trangender Women တွေ ART ဆေးသောက်နေသူများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသည့် ချိုးဖောက်မှုမျိုး
၆	ကိုအောင်မျိုးထွန်း	Heart Land	၀၉၂၅၉၂၂၅၃၁၈၉	aungmyohtun.packar@gmail.com	လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများ
၇	မအဲမေ	Women LEAD	၀၉၄၅၁၉၉၈၀၁၄	womenlead.lashio@gmail.com	သက်ငယ်မုဒိမ်း၊ မြေယာ၊ ၁၇(၁)၊ကလေးသူငယ်၊

တနင်္သာရီတိုင်း

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	-	အလင်းတန်းလေးများ	၀၉-၄၂၂၁၉၁၆၅၇	Child and Women
၂	-	Rainbow Myeik	၀၉၉၇၆၉၆၆၂၇၀	LGBT Issue
၃	Daw Sandar Myint	Dawei Lawyer Group (DLG)	၀၉-၄၂၂၀၂၄၄၇	Women and Child legal aid (Grantee CSOs until Nov 2019)
၄	Nan Marlar Kyaw	Tavoyan Women's Union (TWU)	၀၉-၇၇၁၄၅၃၅၇၇	Women Rights, PEACE & Development
၅	U Ayar Win	Myanmar Lawyer Network (Myeik)	၀၉၄၂၂၂၂၀၀၀၂	Legal aid for land, child and women issues
၆	Daw Pyone MarLwin	Tavoyan Women's Union (Myeik Centre)	၀၉၇၈၁၇၃၃၉၈၃)	Women Rights
၇	ဦးအောင်မြင့် (တိုင်းဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၄၂၈၇၄၀၅၇၃	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ
၈	ဦးကျော်စွာအောင် (ထားဝယ်မြို့ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၄၅၀၉၉၀၇၈၄	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ။
၉	ဦးတင်လှိုင် (လောင်းလုံမြို့နယ် ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၂၅၀၄၆၄၂၂၃	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ။
၁၀	ဦးသင်းကြူ (ရေဖြူမြို့နယ် ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၄၂၀၁၂၄၀၂၆	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ။
၁၁	ဦးစိုးသိန်း (သရက်ချောင်းမြို့နယ် ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့		ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ။
၁၂	ဦးစကြွယ်ဝင်း (မြိတ်ခရိုင် ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၄၂၂၁၉၂၁၉၂	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ။

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁၃	ဦးငွေဝင်း (ကော့သောင်းခရိုင် ဥက္ကဌ)	ဥပဒေအထောက်အကူပြုအဖွဲ့	၀၉၄၅၀၉၉၃၁၅၄	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ
၁၄		ထားဝယ်ရှေ့နေများအဖွဲ့		
၁၅	ဒေါ်စန္ဒာမြင့်	Tavoyan Women's Union (TWU)	၀၉၄၂၂၂၂၀၀၀၂	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ၊
၁၆	မနန်းမာလာကျော်သိန်း	Myanmar Lawyer Network (Myeik & Kawthaung)	၀၉၄၂၅၈၀၃၅၈၈	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ၊
၁၇		Tavoyan Women's Union (Myeik Centre)	၀၉၄၅၀၉၉၃၁၅၄	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ၊
၁၈	ဦးငွေဝင်း (ကော့သောင်းခရိုင် ဥက္ကဌ)	Dawei Probono Lawyer Network	၀၉-၄၂၂၀၂၄၄၇	ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ၊ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးသူငယ် နာမကျန်းသူ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူ၊ နိုင်ငံခြားသားများ၊

မန္တလေးတိုင်း

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	မြို့နယ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၁	Thwin Ko Ko Latt	**Legal**	၀၉-၉၆၇၈၇၉၀၂၃		LGBT, အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးအမှု
၂	-	Mandalay Law Firm	၀၉-၉၇၁၇၂၉၅၅၁		
၃	-	Myanmar Justice (Pro bono) Association	၀၉-၉		
၄	-	Myanmar Rule of Law Center	၀၉-၇၇၂၇၆၄၇၄၉		
၅	ဒေါ်တင်မိုးနိုင်	MJA, Mandalay	၀၉-၂၀၅၃၇၉၀		

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	မြို့နယ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၆	-	TRY SHG	၀၉-၄၃၀၉၉၁၅၈		
၇	ဒေါ်အေးသန္တာ (CEO)	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၃၁၀၀၇၃၄	-	
၈	ဒေါ်နိုင်တင်လတ်	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၃၀၆၀၂၅၂	ပြည်ကြီးတံခွန် မြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၉	ဦးဇာနည်ဝင်း	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၁	ချမ်းမြသာစည် မြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၀	ဦးကျော်နိုင်အောင်	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၅	ချမ်းမြသာစည် မြို့နယ်(MDY)	အားလုံး
၁၁	ဦးအေးမင်းထွန်း	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၆	ချမ်းမြသာစည် မြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၂	ဒေါ်နုနုဝင်း	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၇	ပုသိမ်ကြီးမြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၃	ဦးကျော်ဦး	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၃	အမရပူရမြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၄	ဒေါ်လှဝေ	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၀၂၇၆၁၆၇၀	အောင်မြေသာစံ မြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၅	ဦးအောင်ဇော်ထွန်း	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၃၀၉၉၁၅၈	မဟာအောင်မြေ မြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၆	ဒေါ်သင်းသင်းမော်	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၇၉၃၇၆၆၁၁၃	ချမ်းအေးသာဇံ မြို့နယ်(MDY)	အားလုံး
၁၇	ဦးမျိုးချစ်	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၂၅၆၀၃၃၆၉၄	မတ္တရာမြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၈	ဦးနေဝင်း	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၄၀၂၇၃၉၉၃၅	တံတားဦးမြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၁၉	ဦးအောင်မော်	Mandalay Paralegal Network	၀၉-၉၅၂၃၁၂၁၇၇	တံတားဦးမြို့နယ် (MDY)	အားလုံး
၂၀	ဦးလင်းလင်းထိုက်	Nobel Justice	၀၉-၉၇၉၄၄၁၂၃၃	-	ဆင်းရဲနွမ်းပါး၊ အမျိုးသမီး နှင့် ကလေးငယ်
၂၁	ဒေါ်ဝင်းနန္ဒာထွင့်ခေါင်	International Bridges Justice	၀၉-၄၂၇၅၉၀၇၉၈		- ဆင်းရဲချို့တဲ့သူ (ရှေ့နေမငှားနိုင်သည့်စွပ်စွဲ ခံရသူများ) - လူငယ်(၁၈ အောက်) - တန်းတူညီမျှမှုမရှိသူများ
၂၂	ဒေါ်မဥ္ဇူဝင်း				
၂၃	ဦးဝင်းမင်းအောင်				
၂၄	ဒေါ်စုလှိုင်မြင့်				

စဉ်	အမည်	အဖွဲ့အစည်းအမည်	ဆက်သွယ်ရန်	မြို့နယ်	လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးသည့်အမှု
၂၅		International Legal Foundation	၀၉-၄၄၁၂၆၉၇၆၀	ချမ်းအေးသာစံ မြို့နယ် (MDY)	စွပ်စွဲခံရသူများဘက်မှဆောင်ရွက်ပေး (မှုးယစ်မှုများ)
၂၆	-	Mandalay Paralegal Network			
၂၇				ရဲဘော်ကွက်သစ်၊ ရေပေါ်တောင်ဘုရား လမ်း၊ ကွက်စိတ် (၆)၊ ပြည်ကြီး တံခွန်မြို့နယ်။	
၂၈	-	International Bridges To Justice	၀၉-၄၄၄၇၀၀၄၃၈ ၀၉-၄၂၇၅၉၀၇၉၈	မန္တလေးတရားမျှတမှုစင်တာ။ အမှတ် (၁၄ / ၉)၊ မြစန္ဒာလမ်း၊ ၂၈ × ၂၉ ကြား၊ ၆၂ × ၆၃ ကြား	
၂၉	-	The International Legal Foundation	၀၉-၄၄၁၂၆၉၇၆၀	အကွက် (၈၀၇)၊ ပြည်ကြီးမျက်မှန် ရပ်ကွက် ချမ်းအေးသာစံ မြို့နယ်၊ မန္တလေးမြို့။	

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- U Kyaw Myint Law Firm (2012). မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအထောက်အကူပြု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး အစည်းအဝေးရလဒ်များ
- U Kyaw Myint Law Firm (2012). ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့မှ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအထောက်အကူပြုစနစ်ကို လေ့လာခြင်း။
- South East Asian Legal Aid (SEALAW) (2012). Lessons Learned from the South African Legal Aid System
- U Kyaw Myint Law Firm (2019). Legal Aid Law And Rules
- U Kyaw Myint Law Firm (2018). Paralegal Manual (Criminal Procedure)
- Daw Hnin Win Aung (2016). ဥပဒေအထောက်အကူပြုသူလက်စွဲ
- www.namati.org. လူထုအခြေပြု ဥပဒေရေးရာ အထောက်အကူပြုသူဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း
- U Kyaw Myint Law Firm and NAMATI (2013). Community – based Paralegals: A Practitioner's Guide
- USAID. မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေအထောက်အကူပေးရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ
- My Justice, EU, British Council and NAMATI (2019). ရပ်ရွာအခြေပြုဥပဒေအထောက်အကူပြုသူ များအား စုစည်းခြင်း၊ တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့အတွက် လမ်းညွှန်
- ဦးမြင့်လွင် (တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ)၊ (၂၀၁၆)၊ တရားခွင်လက်တွေ့ပြစ်မှုဆိုင်ရာ လျှောက်ထားမှုများ
- ဦးကျော်သိန်း (တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ) Director of Myanmar Environmetal Legal Services Ltd., ၏ ကိုယ်ပိုင်မှတ်တမ်းများ